БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 26 (13342)
1971 оной январиин 31, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

1971 ОНОЙНГОО ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙЛБО

Республикын промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбоо, барилгын, худалдаа наймаанай, арад зоной хэрэглэмжэ хан... предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр үн...идэбэ.

Энэ зүблөөн 1970 оной хүдэлмэриин үрэ дүн болон 1971 ... зорилгонууд тухай элидхэл зүбшэн хэлсээ. КПСС-эй обкомой ...етарь **К. М. Продайвода** тус асуудалаар элидхэл хэбэ. Про...ленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай, түмэр ... болон автотранспортна предприятинуудай, худалдаа наймаа... организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ...йина органуудай хүдэлмэрилэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ ...adалсаа.

КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Чу...**, Улаан-Үдын авиазаводой завкомой түрүүлэгшын орлогшо **...Н. Старков**, Буряадай транспортна управлениин начальник **...П. Ануев**, Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын ...адир **Н. Ф. Семенов**, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин на...ник **А. А. Кванталиани**, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын ...ктор **В. И. Говенько**, республикын арад зоной эрилтэ хангал... министр **Г. А. Еремин**, мяха-консервын комбинадай парткомой ...етарь **А. И. Улаханов**, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэг... орлогшо **С. М. Баженов**, «Электромашина» заводой главна ...структор **Г. В. Петушкин**, Галуута-Нуурай шахтоуправлениин ... инженер **А. И. Темерев**, Улаан-Үдын гэр барилгын комби... гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэдэг бригадые толгойлогшо **...Н. Песков**, хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управле... главна инженер **Д. Д. Дашинимаев** зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үйлэдбэ... зарим шухала асуудалнууд тушаа тогтон, дэлгэрэнгы үгэ хэ...н байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ...гэхэ хүдэлмэреэ тодорхойлжо, 1971 оной социалис уялга ба... абаба.

Республикын промышленностиин, барилгын, транспортын хү...лмэрилэгшэдтэ «Габьяата инженер», «Габьяата барилгашан», «Габьяата экономист», «Габьяата урлан нарижуулагша» гэһэн ...тэ нэрэ зэргэ олгогдоһон тухай Буряадай АССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Указ соносхогдожо, хүндэтэ энэ нэрэ зэргэдэ ...гшэдтэ үнэмшэлгэнүүд барюулагдаа. Үйлэдбэриин олон тү...үүлдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүн...лэй грамотанууд барюулагдаһан байна.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Энэ зураг дээрэ аяар холын Ахын аймагһаа ерэжэ, республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсаһан малшан Цырен-Дондок Чимитович Путункеев харуулагдана. Энэ нүхэр «50 лет Октября» колхоздоо хэдэн жэл соо мал ажалда хүдэлмэрилжэ, һайн үрэ дүн туйлана. Мүнөө республикын Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

К. ГАБЛЕВАЙ фото.

ЗУРГААН ХОНОГООР УРИД

— Хандагатайн леспромхозһоо хонходожо байна,—гэжэ суг хүдэлдэг нүхэрэйнгөө хэлэхэдэ, яаралтайгаар ошожо трубкыень абабаб. Тус леспромхозой директор В. Р. Ворожейкинэй үгэ хэлэхэнь элирхэнээр дуулдаба.

— Модо бэлэдхэхэ январь һарынгаа даабари зургаан хоногоор уридшалан дүүргэбэбди. Һарын дүүрэтэр үшөө долоо мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиидэнхэйбди,—гэжэ тэрэ баяр баясхалантайгаар мэдээсэбэ.

Үнэхөөрөө ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүй дуршалтай хүдэлмэришэд тус леспромхоздо олон. Эдэнэр үйлэдбэриингөө арга боломжые зүбөөр хэрэглэнэ. Тиимэһээл эдэнэр һара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. П. Кудряшовой бригадынхид үдэртөө халаан хахад соо хүдэлжэ, һарадаа 3000 кубометрһээ дээшэ модо бэлэдхэдэг болонхой. И. К. Матвеевэй, П. И. Гусевай, М. Т. Грудининай, И. И. Соболевой даадаг бага комплексно бригадануудай модошод мүн лэ халаан бүриингөө даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай модо ехээр бэлэдхэнэ.

Иимэ урагшаа һанаатай, түрүү үзэл бодолтой модошод түрэл партиингаа ээлжээтэ XXIV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидэнхэй. Эдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари саг болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэхэнь.

Н. ТЮРНЕВ.

УРАГШАТАЙ АЖАЛ

Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёр хонишодой отарын коллективүүд хоорондоо мүрысэжэ хүдэлдэг юм. Тиин хоюулан ана-мана ажалладаг зонууд. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр колхоз соогоо Корнил Антонович Манжихановай отарынхид 1-дэхи һуури эзэлээ. Нүгөөдэ нүхэр Алексей Васильевич Корнаковойнь отарын коллектив 2-дохи һууринда хүртөө һэн.

Энэ жэлдэшье эдэ хоёр ажалайнгаа хэлсээ баталанхай хүдэлжэ байна. Хонин ажалдахи эгээл харюусалгатай хаһа—түл абалга эхилэнхэй. Нүхэр Корнаковой отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга, Манжихановай отарын хонишод зууһаа—97 хурьга абаха уялгатай. Мүнөө хонидынь олоороо хурьгалжа эхилһэн. нэгэниинь 300, нүгөөдэнь 400 хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

Эдэ хоёр отарануудта нёдондо 10-дахи класс дүүргэһэн залуу басагад Таня Тогошиева, Таня Аюшеева, Клара Норбоева, Таня Дамбаева гэгшэдэй һайнаар хүдэлжэ байһыень онсолон тэмдэглэмээр.

С. БУДАЕВА.

ЖОЛООШОД МҮРЫСЭНЭ

Юрий Устинович Морозовой экипаж машинаяа капитальна заһабаригүйгөөр 120 мянган километр гүйлгэжэ, тоһо, түлишэеэ гамнажа, арьбалагдаһан түлишөөрөө нэгэ үдэр ажаллая гэһэн үүсхэл гаргажа, Прибайкалиин аймагай модо бэлэдхэгшэдэй жолоошодые шэнэ социалис мүрысөөндэ уриба. Итанцын леспромхозой модошодой дунда шэнэ үүсхэл дэлгэрүүлһэн тус экипажай жолоошод модо шэрэхэ нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые мартын 25-да сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1000 кубометр модо шэрэхэбди гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна.

Мүнөө түрүү энэ экипажай үүсхэл модо шэрэдэг жолоошод болон аймагай модошодой дунда дэмжэгдэжэ, мүрысөөнэй шэнэ долгин эбхэрбэ. Зарим жолоошод үнэтэ үүсхэл дэмжэхэдээ, өөрынгөө арга боломжо тооложо үзөөд, үшөөшье дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ТАСС-ай ШЭНЭ ҺОНИНУУД

ДАКАР. (ТАСС). Гвинейн Республикын правительство ФРГ-тэй дипломатическа харилсаагаа таһалха тухай шиидхэбэри гаргаба гээд Конакриин радио мэдээсэбэ. Яахадаа тиигээб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда Гвинейн Республикада эсэргүү империалис хорото добтолго хэлгэдэ Баруун Германиин гражданинуудай хабаадалсаһан дээрэһээнь тиимэ тогтоол абтаба.

Угандада юун болоноб?

КАМПАЛА. (ТАСС). Политическэ ямаршье ажал ябуулга, тэрэ тоодо митинг ба суглаанууд. Угандада хоримжологдонхой. Ороной аюулгүй байдал лаб тогтоһон хойно ажал ябуулгаяа үргэлжэлүүлхэ эрхэ политическэ партинуудта олгогдохо юм гэжэ Угандын сэрэгэй засагые толгойлогшо генерал-майор Амин политическэ хэрэгээр хаалтада байгшадые сүлөөлэлгын ёһолол дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа соносхобо.

Тэрээнэйнгээ удаа тэрэ, хэблэлэй түлөөлэгшэдэй байхадань президент Оботиин правительствын министрнүүдтэй Амин хөөрэлдэбэ. Шэнэ правительствын бии болотор намда мэдэлтэй саг үргэлжын секретарьнууд министерствэнүүдэй хэрэгые эрхилжэ байха юм гээд Амин мэдээсэбэ.

Онсо эрхэ үгтэбэ

ЛОНДОН. (ТАСС). «Орон сооо гуримтай байдал бии болгохын тулада» онсо эрхэ Ольстерэй парламент Хойто Ирландиин премьер-министр Чичестер-Кларкда олгобо.

«Гурим сахихын тулада» правительствын абаһан ямаршье хэмжээе парламент дэмжэхэ гээд 12 часай хөөрэлдөөнэй һүүлээр абтаһан резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Камбоджодохи байдал

ПАРИЖ. (ТАСС). Американ 60 сэрэгшэдһээ бүридэһэн тусхай подразделени Пномпениин засагаархидые сэрэгэй хэрэгсэлээр хангахын тулада байгуулагдаха болобо. Тэдэнэй 16-ниинь Пномпеньдэ ходо байха, бэшэнь американ сэрэгэй хэрэгсэлые ороной элдэб районуудта агаараар абаашажа байха юм.

Патриодуудай шэнэ добтолгонуудһаа бэеэ абархын тулада Пномпениин засагаархид ниислэл хотын хүн зониие ходо барижа, нэгжэжэ үргэлжэлһөөр. Ороной баруун талада, Таиландын хилэһээ 16 модоной газарта, патриотическа хүсэнүүдэй ба Пномпениин сэрэгүүдэй хоорондо хүсэтэй шанга байлдаан эхилбэ.

АМЖАЛТАТАЙ ДОБТОЛГО

ХАНОЙ. (ТАСС). Январиин 22-ой үглөөгүүр Почентонг гэжэ Пномпениин аэродромдо Камбоджын патриодуудай добтолго хэһэнэй бүрин түгэс дүнгүүд тухай Кхемерэй мэдээсэлэй агентствын мэдээнүүдые Ханойн центральна газетэнүүд толилбо.

Тэрэ добтолгын үедэ дайсанай 91 самолёт ба вертолёт үгы хэгдэһэн, гэмтээгдэһэн, 750 солдадынь шархатаһан, тэрэ тоодо 350 пилот ба техник алуулһан байгаа. Аэродром сахижа байһан батальон ехэ хохидолдо оробо. Сэрэгэй 100 гаран машина, горючиин, тобшо һомоной 9 склад үгы хэгдэв.

ОМСКО ХООР США-да ГАСТРОЛЬДО ГАРАНХАЙ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ород арадай гүрэнэй Омско хоор түрүүшынгээ концерт Нью-Йоркдо харуулба. «Карнеги Холл» гэдэг энэ городой концертнэ эрхим һайн залнуудай нэгэн соо дүүрэн сугларһан хүн зон совет артистнуудые халуунаар угтаба.

Хулиган сионистнууд концертдэнь һаад хэхые һэдэжэ, Советскэ Союзда эсэргүү муухай лозунгнуудые хашхаралдажа, листовко шэдэһэн байна. Гэбэшье хулигануудта дураа гутаһан хүн зон совет артистнуудые һайшаан, бүри шангаар альгаа ташаба.

Концертын хоёрдохи таһагтань забһарлалга хэгдээ. Яахадааб гэхэдэ, зал соо хулиганууд бомбо нюугдаа гэжэ соносхогдобо. Теэд тэрэньшье үнэн байбагүй ха. Зал соо бусажа ерэһэн зон совет артистнуудые хүндэлжэ, бүри удаанаар, шангаар альгаа ташаба.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДҮН

ЗАХААМИНАЙ, ЯРУУНЫН АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

...о хоёр аймагууд хоорондоо ... һаа, ажалдаа шэнэ ам... туйлахын тула мүрысэдэг. ...һэн табан жэлэй туршада ...гшэ аймагууд хүдөө ажа... хүгжөөхэ талаар зарим тэ...жалта туйлаа. Энэнь доро ...доһон тоо, баримтануудаар ...гдэнэ.

	Захааминай аймаг	Яруунын аймаг
...ндэ хүдөө ажа... продуктнуудые ...далгаар 8-дахи ... жэлэй түсэбэй ...элта (процен...):		
...оһо таряан	147	3
...таабха	145	103
...	100	60
...	118	99,1
...	121	112
...ган	126	190
...һон	109	112
...уһа малай оло...һониинь (1965 ...й жэшэхэдэ ...центээр):		
...тэ бодо мал	116,6	121,2
...эн	106,5	112,2
...нин	106,2	126,1
...уун	121,3	99,2
...ай	117,5	76,9
...буун	—	93,8
...дөө ажахын урга...нуудай ургаса ...ктар бүриһөө ...нтнерээр):		
...оһо таряанай		
1965 он	8,7	9,7
1970 он	12,0	6,3
...ртаабхын		
1970 он	48	36
...бһэ ногооной		
1965 он	7,2	3,1
1970 он	8,3	13,5
Адууһа малай ашаг шэмэ:		
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг.)		
—1965 он	815	1148
—1970 он	1232	1659
Хонин бүриһөө абтаһан нооһон (кг.)		
—1970 он	2,5	2,9
тахяа бүриһөө абтаһан үндэгэн		
— 1965 он	60	79
—1970 он	—	42
100 үнеэн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн тугал—		
—1965 он	69	70
—1970 он	59	73
100 хонин бүриһөө түлжүүлэгдэһэн хурьган		
—1965 он	67	75
—1970 он	79	74
Бүхыдөө түлжүүлэгдэһэн поршоонхо		
—1965 он	826	1266
—1970 он	461	537
100 гүүн бүриһөө томо болгогдоһон унаган		
—1970 он	52	53
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (килограммаар):		
үхэрэй—1965 он	227	265
—1970 он	282	319
хониной —1965 он	31	35
—1970 он	34	36
гахайн —1965 он	56	105
—1970 он	90	101

Гүрэнэй урдахи уялгаа дүүргэхэ гол эрилтээрээ Захааминай аймагай ажахынууд эрхимлэжэ гараа. Эдэнэр газар таряалангай болон мал ажалай бүхы зүйлэй продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Илангаяа мяха, һү худалдаха гол продукцяараа түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлээ. Зүгөөр эдэнэртэй мүрысэгшэ Яруунын аймагай ажахынууд бираагүй, гүрэндэ орооһо таряа, овсц, мяха тушааха табан жэлэй түсэб дүүргээгүй. Мяхалиг мал үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй энэ аймагай ажалшадай мяха тушааха түсэбөө дүүргээгүй үлэһэниинь гэмшэлтэй.

Адууһа малай тоо толгой олошоруулха талаараашье захааминайхид эрхимлэжэ гараа. Эдэнэр бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошоруулжа шадаа. Тиин Яруунын аймагай ажахынууд 1965 онойхитой жэшэхэдэ, адуу моридой, гахайнуудай, шубуудай тоо үсөөрүүлһэн байха юм. Яруунын аймагта адуу мори үсхэбэрилхэдэ зохид. Тиигэбэшье тэдэнэр моридоо 40 толгойгоор үсөөрүүлээ бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Захааминай аймагай колхоз, совхозууд орооһо таряанай, үбһэ ногооной ургаса зүрим тэды дээшэлүүлээ. Энэ үедэ Яруунын аймагай ажалшад сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар амжалта туйлаа. Теэд энээгээр һанаагаа амархаар бэшэ. Эдэ аймагуудта таряалан, сабшалангай ургаса саашадань дээшэлүүлхэ арга боломжонууд ехэ бии. Тэрэнээ хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада мүрысэгшэ аймагуудай ажахынууд үнеэдэйнгээ һү шэмэ нилээд ехэ болгожо шадаа. Жэшээнь, Яруунын аймагай ажахынууд энэ үедэ үнеэн бүриһөө 511 килограмм, захааминайхид—417 килограмм һү ехэ һаагаа. Зүгөөр хонин бүриһөө абтаһан нооһониинь бага байһан зандаа. Мүн тахяануудһаа тон үсөөн үндэгэ абана.

Елена Варфоломеевна Екимова Евдокия Николаевна Черных хоёр Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхозой түрүү һаалишад юм. Үнгэрһэн жэлэй туршада Е. В. Екимова үнеэн бүриһөөнь 2491 кг., Е. Н. Черных—2345 кг. һү һааһан байха юм. Тэдэнэй хүдэлдэг фермэ дээрэ ажалай алдар солын туг-хан һаяхан тодхогдоһон байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮБЭЛЭЙ ХҮЙТЭН АЙЛГАНАГҮЙ

Репортаж

...алшад ажалдаа гаранхай. Га...хүйтэн, хори гаран градус ... байна.

— Янгинама хүйтэн одоол ...дахэнь ха,— гээд тэдэнэй нэ...дүүгарна.

— Газаа хэршье хүйтэрөө һаа, ...ай даарахагүй. Бүтүү байра ...ндэлжэ байһан буруунууд яа... ...м. Тэжээл байбал лэ, он...юун хэрэгтэйб!..

...алшад иигэжэ хөөрэлдэһөөр, ...хэ шабааһаяа сэбэрлэжэ оро... Тэжээл буйлуулдаг кухнидань ... амһарта соо юумэн шанагда... байна. Загаһанай толгойхо...! Энээниие мал эдидэг юм ... Хаанаһаа асарагдааб? Иигэжэ ...ооод, нэгэ малшанда хандабабди.

— Баргажанай адагһаа, загаһай заводһоо зөөгдэдэг юм. ...даа эдюулнэбди,— гэһэн ха... тэрэ үгэбэ.

Хурамхаан тосхоной захада ...одог энэ фермэдэ гурбан гүүр... мал байрлана. Нэгыень Да...а Табитуевна Кубушенова ...аа байдаг. Наһаараа мал ажал ...рэ хүдэлһэн эхэнэр гэжэ уул... ...д лэ ойлгохоор байгаа һэн. 1941 ондо, дайнай эхилһэн жэлдэ ... ажалда ороод, һаалишан ... ... гахайн фермэдэ хүдэлөө. ...өө дүрбэн жэлэй туршада за... ...мал түлжүүлжэ, шахан тарга...лжа байна.

— Нёдондо сентябрь һарада 10 хашараг даажа абаа һэмди. ...д январиин 8-да һүүлшынгээ ...лые тушаажа дүүргээбди. ...ябрь һара соо тушаагдаһан 30 хашараг тарган сэгнэлтэтэй... ...р абтаа, дунда зэргээр гурбан ...нтнер татаа һэн, — гээд Дарима Табитуевна хөөрэнэ. Тэрэ урзанда буруунуудые даажа абаад, хоёр һара тухай түлжүүлжэ, шэгнүүрыень хоёр центнер хахадта хүргөөд, шахалганда тушааһан. Мүнөө нүхэр Кубушеновагай гүүртэдэ олохон буруунууд асарагдаад, харууһалагдажа байна.

Мал таргалуулха гээшэмнай хүнэй һанаанай хэрэг ха юм даа гэжэ Дарима Табитуевна хэлэдэг. Малшадай үнэн сэдьхээрээ оролдоогүйдэ хайшан гээд амжалта туйлагдахаб! Илангаяа үбэлдөө буруунуудые хаража байхада, ажалынь аргагүй ехэ. Заримуудыень илгажа эдеэлүүлхэ, аминдань хашаа соогуур байлгаха хэрэг гарадаг. Энэ гүүртэдэ бүхы совхозой фермэнүүдһээ суглуулагдаһан буруунууд харууһалагдадаг юм. Теэд тэдэнь хүшэ тамираараа ондо ондоо байдаг шуу. Анханай муугаар түлжүүлэгдэһэн тугалнууд һайн тэжээл дээрэ байгаагүйдөө өөдэлдэггүй, тусгаар харууһанда ородог.

Нүхэр Кубушеновагай даадаг гүүртэдэ ажалһаа хойшоо харадаггүй, найдамтай хүнүүдшье бии. Урдань адуушанаар хори гаран жэлдэ хүдэлһэн Жигжит Будаевич Хукузиев эндэ ажаллана. Совхозой ажалшан Камалы Замалиев үнгэрһэн намарһаа энэ гүүртын малые харалсажа байһанаа, мүнөө тэжээл бэлдэдэг цехтэнь ажаллана. Пеэшэнииень түлижэ, бүхы фермынгээ малда уулгаха уһыень бүлеэдхэдэг ажалтай. Камалы Замалиевич 1941 ондо Татарай автономито республикаһаа нүүжэ ерэһэн хүн. Дайнай хүндэ жэлнүүдтэ трактористаар хүдэлөө, мүнөө мал ажалда ябадаг.

— Хурамхаанда байрашааб, түрэһэн нютагһаа өөрэгүй һанагшаб. Үхибүүдни эндэ түрөөд, эрдэм бэлигтэй боложо байна,— гэжэ Камалы Замалиевич омогорхон хөөрэнэ.

Тэрэнэй Валентина басаганиинь Эрхүү хотодо хариин хэлэнүүдэй институтда һурадаг. Борис хүбүүниинь Хурамхаанай дунда һургуулиин арбадахи класста һурана. Тэдэнһээ доошо үшөө хоёр үхибүүдынь һургуулида оронхой.

Камалы Замалиевич хөөрэлдэжэ һуухадаа, гэнтэ урдынгаа байдалые һанаандаа оруулба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилээд байхада, тэрэ Могойтодо ошожо, трактористын курсда һураһан байгаа.

— Механизаторай ажалынь хүндэ һэн. Тракторнууд үсөөн байха, үдэр һүнигүй хүдэлгэшэ бэлэйбди. Мүнөөшни ехэл һайн болоо ха юм. Техникэ зэмсэгэй хүсөөр бүхы ажалаа бүтээнэбди. Би 14 жэлдэ тракторай жолоодо һуугаад болиһон хүмби, — гээд малшан хөөрэнэ.

— Эды сагта хүдэлөөд, юундэ орхибо гээшэбта,—гэжэ һурахада:

— Залуушуул олошороо. Тэдэнэй механизатор болоогүйдэ, ондоо хэн ажаллахаб даа. Совхозойнгоо фермэ, гүүртэнүүдтэ хүнүүдэй дуталдажа байхада, һайн дураараа мал ажалда хүдэлхэеэ гараһан хүмби,—гээд Камалы Замалиевич ойлгуулна.

Мүнөө хэдэн гүүртын мал байлгадаг фермэдэ оньһото түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэ. Шэбхэ шабааһан транспортёроор гаргагдана. Малай тэжээл ууралаар шанагдана. Фермэдэ электрын гал үгы болошоошье һаань, заһажа байха хүн хэрэгтэй ха юм. Урданай механизатор нүхэр Замалиев иимэ даабаринуудые баһал дүүргэлсэжэ, «фермын слесарь» гэжэ нэрэшээд байна.

Тус фермын нүгөө гүүртые Дулгар Семеновна Яртагаева даажа байдаг. Үнгэрэгшэ октябриин эхеэр эндэ 155 буруун асарагдаа һэн. Анхандаа центнершье хүрэхэгүй шэгнүүртэй буруунууд байһан аад, малшадай оролдолгын ашаар томожороо. Үбһэ тэжээлынь нормын ёһоор үгтэжэ байдаг. Буруу бүхэндэ үдэртөө 700 грамм концентрат хубаарилагдажа, тэрэнь бардаа болгогдожо уулгагдана.

Хурамхаанай совхозой адууһа малда тиимэ ехэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтаагүй бшуу. Түсэбэй ёһоор 45 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэхэ аад, 34,9 мянган центнер сомогдоо. Силос даража абтаха түсэбынь дүүргэгдээгүй, хамта 2366 тонно бэлэдхэгдэһэн байна. Тиимэһээл малай фермэ, гүүртэнүүдтэ хубаарилагдаһан тэжээлые гамтайгаар гаргашалха, үрилтэ хоролтодо оруулангүйгөөр малда үгэхэ гэжэ эдэ гүүртэнүүдэй малшад оролдоно. Тэдэнэр малаа тобир тарганаар ондо оруулжа, КПСС-эй XXIV съездые амжалтатайгаар угтахын түлөө мүрысэнэ.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.

НАУЧНА ЭЛИТЭ ЕХЭ ТУЙЛАЛТА

«Венера-7» гэжэ түбинүүд хоорондын совет автомат станциин ниидэлгын дүүрэһые дэлхэйн агентствэнүүд, хэблэл, олон ороной эрдэмтэд тайлбарилжа үргэлжэлһөөр.

БЕРЛИН. «Луноход-1» гэжэ өөрөө ябадаг аппарадай шэнжэлгые бүхы дэлхэй дээрэ һонирхожо үргэлжэлһөөр байтарнь, Венерын шэнжэлгэдэ шэнэ амжалта туйлажа, совет эрдэмтэд маниие баясуулба гээд Ростокско университедэй научна сотрудник Гейнц Ульбрихт ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. «Венера-7» гэжэ автомат станциин техническэ бүхы түхеэрэлгын эрхим һайнаар хүдэлһыень Гейнц Ульбрихт тусгаар тэмдэглэбэ.

ВАРШАВА. Замбуулиниие шэнжэлгын түүхэ соо түрүүшынхеэ иимэ ехэ научна материал Венерэ дээрэһээ абтаба гэжэ Польшын астроном, профессор Анджей Маркс мэдүүлбэ.

«Венера-7» гэжэ станциин амжалтатай ниидэлгэнь замбуулинай совет техникын тон һайн байһыень, совет эрдэмтэдэй тон нягтаар уридшалан хараалдаг байһыень гэршэлбэ гэжэ Польшын эрдэмтэ хэлэбэ.

СОФИ. Одо мүшэдые түсэбтэ ёһоор шэнжэлгэ эршэмтэйгээр үргэлжэлһөөр гээд «Вечерни Новины» гэжэ газетэ бэшэнэ. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэдэ оньһото хэрэгсэлнүүдэй үлэмжэ һайн байһаниинь бүрил эли болоно. Замбуулинай шэнжэлгэ мүнөө үедэ хэхэдэ тон ашагтай, найдамтай байһанаа оньһото автомадууд харуулба гээд тэрэ газетэ бэшэбэ.

БЕЛГРАД. «Венерэ түби дээрэхи агаарай дараса ба температура тухай имагта шухала мэдээнүүд абтаба» гэһэн гаршаг доро «Венера-7» гэжэ автомат станциин ниидэлгэ тухай Москвадахи корреспондентынгээ тайлбарилгые «Политика» гэжэ Югославиин газетэ толилбо.

Автомат станциин ниидэлгын ехэ удха шанар тухайда Югославиин бусадшье газетэнүүд бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. «Венера-7» гэжэ станциин амжалтатай ниидэлгэнь замбуулин дайдые хүнэй шэнжэлгые урагшань горитойгоор дабшуулба»,—гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ. Тиимэ станцинуудай зүбөөр бүтээгдэһые «Луна-16», «Луна-17», «Венера-7» станцинуудай ниидэлгэ харуулба гээд газетэ тэмдэглэнэ. Холбоото Штадууд замбуулин шэнжэлхэ программа зохёоходоо, түбинүүд хоорондын оньһото онгосонуудай ниидэлгэдэ анхаралаа «даншье багаар» хандуулна гээд тэрэ газетэ халаглан тэмдэглэбэ.

ТОКИО. «Венера-7» гэжэ түбинүүд хоорондын автомат станциин ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэн тухай ТАСС-ай мэдээсэл япон хэблэлэй анхаралые ехээр хандуулба. Венерэ дээрэ замбуулинай станци дорьбоогүй зөөлэнөөр ошожо буугаад, тэндэхи агаарай байдал тухай мэдээнүүдые Газарта түрүүшынхеэ дамжуулба, гээд «Иомиури» газетэ бэшэнэ. Замбуулин шэнжэлхэ техникын ехээр хүгжэжэ байһые энэнь харуулна гэжэ тоолоходо болохо.

Венерэ дээрэһээ мэдээнүүдые дамжуулга оньһото техникын хүгжэлтын шухала туйлалта мүн гэжэ «Асахи» газетэ тэмдэглээд, Советскэ Союзай олон жэлэй оролдолгын ашаар туйлагдаһан энэ амжалтатайнь һашарамдуулан хүндэлжэ байһанаа, баяр баясхалангаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди гэжэ бэшэнэ. (ТАСС).

Коммунист, тэрэнэй уялга ба харюусалга

БҮЛЭГЭЙ ГЭШҮҮН БҮХЭН ДААБАРИТАЙ

...Шудхалаагай ошон сасарна. Конвейер таһалгарлагүй хүдэлжэл байна. Теэд ямараар эрьелдэнэ гээшэб? Удаан гү, али түргэн гү? Шэрэм шудхалгын цехтэ наһаараа хүдэлжэ байһан мастер Александр Николаевич Мельников юумые хараһаар лэ ойлгодог:

— Нилээд удаараа даа. Конвейернай нэгэ минутада 2,8 метр ябадаг аад, 2,3 метртээ ороод байна. Дунда зэргээр нэгэ халаанда 2705 колодко гаргана гээшэбди. Ингэжэ ажаллабал, һарынгаа даабарие дүүргэхэмнай бэрхэтэй,— гээд һанаа алдана.

Үдэшэлэн халаанай хүдэлмэриин дүүрэһэнэй һүүлдэ цехэй хүдэлмэришэдэй суглаан болоо. Парти, правительствынгаа бүхы совет арадта хандаһан Бэшэгэй зүбшэгдэжэ, гүрэнэй зөөрие алмаха, арьбалха тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, коммунист Мельников миил һуугаагүй, ажалайнгаа дутагдалнууд тухай хэлэһэн юм. Конвейерэй бүтээсэ хадаа гансахан хүдэлмэришэдэй ажалдаа ямараар хандаһанһаа дулдыдадаг бэшэ, харин механигууд ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Ажалдаа һаад ушаруулхагүйн тулада слесарьнүүд, электромонтёрнууд хододоо участок дээгүүр ябажа байха ёһотой. Иимэ хөөрэлдөөн суглаан дээрэ гаража, тодорхой хэмжээнүүд абтаһан байгаа.

Тэрэнһээ хойшо арбаад һара үнгэрөө. Гэбэшье Александр Николаевич халаанайнгаа хүдэлмэри тушаа хододоол һанаагаа зобожо ябадаг. Хаана дутагдал үзэгдэнэб — тэндэ ошоһон лэ байха. Мастер гээшэмнай үйлэдбэри дээрэ гол уялга дүүргэжэ, хамаг ажалаа эмхидхэжэ байдаг хүн ха юм. Энэ уялгые коммунистын даажа байхада ямар һайн гээшэб! Нүхэр Мельниковэй нүхэдтөө заажа, туһалжа, залуушуулые һургажа байхыень харахадаа, энэ хүн партиин ёһотойл гэшүүн гээшэ гэжэ ойлгодогби. Мүнөө манай халаанда долоон коммунист хүдэлнэ. Партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Бүлэгыемнай коммунист нүхэр Дутов хүтэлдэг юм.

Шэрэм шудхагшадай ажалынь ехэшье, харюусалгатайшье байдаг. Теэд халаанай хүдэлмэришэн бүхэниие ажалдань абьяастай болгохо, урмашуулха, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ бүлэгэймнай коммунистнууд бултадаа Александр Николаевич шэнгил эдэбхи үүсхэлээ гаргана. Цехэй ахалагша мастер, коммунист И. С. Гринчук шудхалаашадай, хэбшэдэй болон бусад мэргэжэлтэдэй ажалые хинан шалгажа, хүтэлжэ байдаг. Тэрэ цехэй партбюрогой секретариини орлогшо юм. Хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ даабаритай. Коммунист Гринчук иимэ даабари дүүргэхынгээ хажуугаар партийна бүлэгэйнгөө хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Иван Степановичай хабаадалгагүйгөөр нэгэшье асуудал зүбшэгдэдэггүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Коммунистнууд Н. Л. Танхаев, С. С. Ехоев, Днепровская гэгшэд мүн лэ партийна даабаритай, хүдэлжэ байдаг участогуудтаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Хэрбээ тэдэнэр ямар нэгэн дутагдалнуудтай ушараа һаа, партгруппоргдоо дуулгажа, шухала хэмжээнүүдые абажа байдаг.

Партийна бүлэг юунэй түлөө гол түлэб харюусадаг бэ гэбэл, хүдэлмэришэдэй дунда ажалай журам наринаар сахиха ябадалда анхардаг. Заримдаа хүдэлмэришэд ажалдаа гээгдэжэ ерэдэг. Архи уужархёод, гэртээ гү, али зоной дунда элдэб муу ааша гаргаха ушар үзэгдэхэ. Тиимэ баримтануудай үзэгдөө һаа, цехэймнай партийна организаци нэн түрүүн партийна бүлэгһөө асуудаг. Хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын ямар хүдэлмэри ябуулжа байһанаарнай һонирходог шуу. Бүлэгэймнай коммунистнууд шухала даабари абаад, өөһэдынгөө ажалладаг газарта гэхэ гү, али сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда политическэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, тэдэнтэй хөөрэлдэжэ, зорилгонуудыень хэлэжэ байхадаа, угаа ехэ харюусалга бэелүүлнэ бшуу.

Коммунистнуудай үүргэ, харюусалга тухай «Правда» газетэдэ статьянууд хододоо толилогдодог. Республикынгаа «Буряад үнэн» газетэдэшье энээн тухай тусгаар хөөрэлдөөнэй гаража байһаниие һайшаанаб. КПСС-эй XXIII съездын делегадууд Намжилма Тогмитова, Василий Каленов, Галуута-Нуурай суута шахтер, Социалис Ажалай Герой Гармажаб Тучинов гэгшэд коммунистын арюун сэдьхэл тухай хөөрэлдөө үүсхэжэ, өөһэдынгөө зорилго, бэелүүлжэ байһан хэрэг тухайгаа һайнаар бэшэһэн байна. Би 1966 ондо партида ороо һэмби. Мүнөө хэбшэдэй нэгэ бригадые хүтэлжэ байдагби. Машинаар хэбүүдые хэдэг манай бригада түрэл партиингаа XXIV съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө мүрысэжэ байна. Гэбэшье хүдэлмэришэдые ажалдань зоригжуулха гээшэ коммунист бүхэнэй нангин хэрэг болоно. Тэдэнэр партийна даабаридаа ээн ёһоор хандажа, саг соонь дүүргэжэ байхадаал һайн жэшээ харуулна ха юм. Би газетэдэ статья бэшэхэдээ, илангаяа партийна бүлэгэйнгөө коммунистнуудай һайн жэшээе түрүүн харуулхаяа оролдоһон байнаб. Тиигэхэшье ёһотойб! Имагтал үнинэй коммунистнууд эрхим жэшээ харуулжа байдаг. Залуушуул тэдэнһээ һургаал абана. Коммунист Мельниковэй хүтэлбэри доро бидэ ажаллажа, дүй дүршэлдэнь һуража байгшабди. Үнгэрэгшэ тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ би партбюрогой гэшүүн боложо һунгагдаад, комсомолшуудай дунда хүдэлмэри ябуулха даабаритай болонхойб. Өөрынгөө ажалай хэды харюусалгатайшье һаань, партийна даабари дүүргэхэ гээшэ коммунистын хүндэтэ хэрэгынь гэжэ бододогби.

Халаандамнай комсомолой бүлэг бии, арбан хүбүүд, басагад тэрээндэ ороно. Нёдондо август һарада сэрэгэй албанһаа табигдаһан Владимир Тобшеев группкомсоргоор хүдэлдэг. Владимир үдэшын дунда һургуули мүнөө жэлдэ дүүргэхэ юм. Тэрэ ямар хүдэлмэри хэхэ тухайгаа партгруппоргтой зүбшэдэг. Залуушуулые дүй дүршэлдэ һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар шухала асуудалнуудые суглаануудтаа хэлсэдэг болонхой. Мүнөө цехэймнай залуушуул: «Бидэнэй дунда гээгдэлдэ ороһон нэгэшье хүн байха ёһогүй» гэһэн уряатайгаар мүрысэжэ байна.

Ажалдаа һайнаар хабаадажа байхадаа, комсомолшууд партийна бүлэгтөө горитой туһална, табиһан зорилгонуудыень бэелүүлэлсэнэ бшуу. Залуушуул спортдо олоороо хабаададаг, тэдэнэр «комсомолой прожекторэй» хүдэлмэридэ ябалсажа, ажалай дутагдалнуудые шалгана. Эдэ бүгэдэ цехэй бүхы хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэнь горитой туһа нэмэри болоно.

1971 он гаража, партиимнай XXIV съездын хүдэлмэреэ эхилхэ сагынь бүри ойртожо байна. Тиимэһээ бидэ коммунистнууд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсажа, ажал хүдэлмэридөө жэшээ харуулхынгаа хажуугаар хүдэлмэришэн зониие амжалтада уряалалсаха ёһотойбди. Энэ арюун уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гээшэ коммунист бүхэнэй ехэхэн харюусалга болоно.

М. МАНТЫКОВ,
ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй парткомой гэшүүн.

Совет орон доторно

Механизаторнууд хабарай тарилгадаа бэлдэнэ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Алтайн колхоз, совхозуудай механизаторнууд партиин XXIV съездые угтуулан, техникэеэ болзорһоо урид заһаха гэжэ шиидэбэ. Һаяын үдэрнүүдтэ 12 мянгадахи трактор заһабарилагдажа, мастерскойнуудһаа гараа. Машинно-тракторна паркын гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь тарилгада бэлэн болонхой.

Ноли дээрэ тракторнуудые бүри ехэ бүтээсэтэйгөөр ашаглахын тула, заправка хэхэ 1100 нүүдэл ба 570 тогтомол пунктнууд нээгдэхээр бэлдэгдэжэ байна.

Саһата хүшэр харгыгаар

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). Эндэхи «Промсвязь» заводой коллектив «Амурец» гэжэ хаагууршье һаадгүй ябаха машина олоор бүтээн гаргажа эхилбэ. Мотороллерой шасси дээрэ тодхогдоһон эдэ машинанууд гэнжэтэ мөөрнүүдтэй үргэн санануудтай юм. Шэнэ тухэлэй эдэ машинанууд Камчаткада, Сахалинда, Магаданай областьдо туршалга амжалтатайгаар гараа. Иимэ мотонартанууд час соо 30 километр хүрэтэр дабадаг, хүр саһа хадын эгсэ ташалангые бэлэхэнээр дабадаг.

Хэлхэе холбоошод, геологууд ба ангуушад тиимэ машина абаха захил хэжэ эхилээ.

Графигһаа уридлан

БАКУ. (ТАСС-ай корр. Р. Шукюров). «Азморнефтеразведка» трестын мастернууд А. Елизаров, Г. Макиян гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригада 4976 метр гүнзэгы шэнэ худаг нүхэнүүдые үрэмдэн малтаха хүдэлмэреэ болзорһоонь 126 үдэрөөр урид дүүргэбэ. Эрьеһээ саашаа хорин модоной зайда далай соо оршодог Бахар гэжэ газарта үрэмдэлгэ хэгдэхэнь. Каспиин далайн баялигые шэнжэлэгшэд ажалайнгаа эстафетые нефтьшэдтэ дамжуулба. Тэдэнь шэнээр үрэмдэгдэһэн худаг нүхэнүүдые ашаглахаар бэлдэжэ байна.

Тус бригада туйлаһан амжалтаяа партиин XXIV съездэ зорюулна.

Татарай түрүү ажахынуудай ойрын зорилго

КАЗАНЬ. (ТАСС). Татарай АССР-эй Высокогорско районой Тукайн нэрэмжэтэ колхозой малшад 1970 онойнгоо түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, партиин XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ ор... Эдэнэр суглаан дээрээ з... хэлсэжэ үзэһэнэй һүүлээр,... лүүлэгдэһэн социалис уял...

Малаа һайнаар харуу... 1971 оной түрүүшын квар... үнеэн бүриһөө 1050 ки... һү һааха гү, али үнгэрэгш... энэ үеыхиһөө 50 килогр... ехэ болгохо гэбэд. Гүрэнд... центнер һүн тушаагдаха,... түрүүшын кварталай түсэ... процентээр үлүүлхэ, 197... энэл үеынхиһөө 18 проц... дээшээ байха болоно.

Мал ажал эрхилхэ хэр... нэ арга нэбтэрүүлжэ, хүд... оньһожоруулһанай ашаар... ондо һүнэй центнер... өөрынь үнэ сэнгые үнгэрэг... лэйхиһээ 10 процентээр,... лэн үхэрэй мяха — 10 п... тээр, гахайн мяха — 6 п... тээр хямдаруулха байна. ... ба үхэрэй мяханай ашаг о... процентһээ, гахайн мяха... 20 процентһээ бага бэша... шэлүүлхэ гэжэ хараална.

Амар шадархи нютагууд бүр... болбосон һайха... болохо

Хабаровска хизаарай ... лиин баялигые хамгаалалга... рюулжа, үнгэрэгшэ табан ... хиһээ хоёр дахин ехэ — 20... лион шахуу түхэриг мүнг... мологдоо. Амарай бассей... сось ба осетрово загаһануу... хэхэ 6 завод, элдэб заг... түрьһэ томо болгохо 15 ... баригдаха юм. Бүтүү та... гурбан хүреэ баригдаха, ... булган, норко, һолонго, ... мэтэ ангууд, зүүн зүгэй ... ноймнай ондоошье нют... байдаг зэрлиг амитад асар... Городуудай, хүдэлмэришэд... хонуудай оршон тойрондо ... зононууд бии болгогдохо, ... рэнүүдэй ба нуурнуудай уһа... галаг, заводууд шадархи аг... бэр болохо юм.

И. ПЕРЕПЕЛИЦК... (ТАСС-ай кор...

Хабаровск.

Һэльбэн шэнэдхэлгын аша үрэ

ТУЛА. (ТАСС). «Новомос... уголь» комбинадай «Север... нэгэдэхи гэжэ шахта дүр... хад мянган тонно түлишэ ... соо бэлэдхэнэ. Энэнь нэгэ ... урда үйлэдбэрилэгшэһөөнь ... гаад тонноор ехэ байна. ... бүхэнэй һара соохи ажалай... тээсэ 28 тонноор дээшэлээ. ... түрүүшынь амжалтанууд ... бэреэ һэльбэн шэнэдхэ... ашаар туйлагдаа.

МҮНӨӨДЭРЭЙ ГОЛ ТЕМЭ ГЭН ГЭҺЭЭ...

Хэблэлэй шэнжэлэл

Хэжэнгэ, Худанай голоор һаари хүйтэнэй саг тогтонхой. Үдэшэ, үглөөнэй жабар нилээд шэмжэгэнэмэ, термометр халтад гэхэдээл нольһоо доошоо гушаад градус харуулна. Хүйтэн, шанга хүйтэн. Теэд эндэхи зон хүйтэнһөө далтираад, ажалаа удааруулаад һуудаг зантай бэшэ. Хэжэнгын ажалшад, малшад болон механизаторнууд, нэтэрүү хабатай модошод болон геологууд эдэ үдэрнүүдтэ габшагай ёһоор, омог баяртайгаар хүдэлжэ байнад. Ушарынь гэхэдэ, партиин ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха, ажалайнгаа эрхим дээжэ бариха гэһэн мэдэрэл тэдэнэй зоригжуулхы хүсэниинь, сэбэр сэдьхэлэйнь һэшхэл болонхой ха юм. Тиимэһээ партийна, профсоюзна организацинууд, ажахые хүтэлбэрилэгшэд коммунистнуудай ехэ хуралдаанай хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула яһалашье бодомжолһон, эли бодо хэмжээнүүдые хараалһаншье байха.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхэдэнь аймагай газетэ — «Хэжэнгын гол» тэдээндэ хэр зэргэ туһалнаб, съездын урда тээхи мүрысөөнэй үедэ мүндэлһэн һонирхолтой, түрүү шэнжэтэй шэнэ зүйлнүүдые ямараар дэмжэнэб, һаад тойбо татагшадые, юрэл «аман дээрээ, үрмэ тогтоогшодые» хэр шангаар шүүмжэлнэб? Энэ асуудалда харюусахын тула һүүлшын һаранүүдтэ гараһан газетын номернуудые ираябди. «КПСС-эй XXIV съездые эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе» гэһэн түрүү бэшэг үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 28-да толилогдоһон байна. Толилогдоһониинь яһалашье һайн, харин тэндэһээ шүүмээр зүйлэй хомор байһаниинь гэмшэлтэй. Даншье һаа халирхайханаар, өөдэгүйхэнөөр бэшэгдэнхэйл даа. Аймаг доторхи ушар байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлээд, партийна ёһоор сэгнээд, ямар гол асуудалнуудта партийна организацинууд анхаралаа хандуулха зэргэтэйб гэхын орондо газетэ хашарма юрэнхыгөөр, баримтагүй мүлшөөр иигэжэ заабаришалха юм:

«Арадай хүдэлөөе толгойлхо, бүхы шэнэ, түрүү юумые эдэбхитэйгээр дэмжэхэ, мүрысөөнэй тухэл маяг болон арга методүүдые нарижуулан һайжаруулха гээшэ партийна организаци бүхэнэй шухалын шухала зорилго мүн. Эндэ гоё үгэ хүүр бэшэ, харин оролдосотой хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Коммунистнуудай өөһэдынь эдэбхи үүсхэлһээ, цехэй партийна организацинуудай, партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриһөө ехэ юумэн дулдыдаха байна!

Юун юунһээ дулдыданаб, юу дэмжэхэ, ямар арга методүүдые нарижуулха хэрэгтэй юм гэжэ түрүү бэшэгһээ ойлгохын, ухаандаа хадуужа абахын аргагүй. Районно партийна организаци мүнөө үедэ ямар шухала зорилгонуудые шиидхэнэб, ямар арга зэбсэгүүдээр тэдэниие шиидхэхэ, улад зоноо хайшан гээд элсүүлхэ хэрэгтэйб, ямар партийна организациһаа жэшээ абалтайб, тэрээн шэнгеэр хүдэлэлтэйб, хаана, ямар ажахыда социалис мүрысөөн мүртэйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүйб — эдээн мэтэ асуудалнуудта харюу үгтэнэгүй, хаанаб даа нэгэ тээ төөришэһэн шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Иигэжэ хүнгэхэнөөр бэшэжэрхихэдэ, сэхынь хэлэебди, туһа балай болохогүйл ха. Энээн дээрэ юундэ дэлгэрэнгыгээр тогтонобши гэхэдэ, нимэрхүү түрүү бэшэгүүд үшөөл дайралдадаг байна.

Түрүү бэшэг — номерой эхин туг гэлсэнэбди. Тиимэшье ха юм даа. Газетын энэ гол статьяда мүнөө илангаяа ехэ эрилтэ табигдана бээз. Түрүү бэшэг уран хурсаар, гүнзэгы шэнжэлэлтэйгээр, сэсэн бодолтойгоор, арсашагүй баримтатайгаар найруулагдаһан байдаг. Тиимэһээ «Хэжэнгын голой» журналистнууд энээниие бү мартаһай, түрүү бэшэгүүдээ тоб гэмэ һонороор, ульгам ухаансараар бэшэдэг байһай гэжэ хүсэгдэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын нээгдэтэр хоёр һара үлэбэ. Энэ үдэрэй дүтэлхэ тума аймаг дотор социалис мүрысөөн улам эршэдэн, ажалша коллектив бүхэн абаһан уялгаяа жэншэдгүй дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Энээн тухай «Хэжэнгын гол» газетэ «КПСС-эй XXIV съездые угтуулан» гэһэн зурагламал гаршаг дороо бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, модо бэлэдхэлшэдэй шэнэ зорилгонууд тухай А. Афанасьев ноябриин 3-да иигэжэ мэдээсэнэ: Худанай леспромхозой хүдэлмэришэд 1971 оной түрүүшын кварталда модо шэрэхэ түсэбөө мартын 25-да дүүргэхэ юм. Кварталай даабариһаа гадуур 1500 кубометр модон шэрэгдэхэ байна. Продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар 8 мянган түхэриг, продукциин өөрынь үнэ хямдруулһанай ашаар 2 мянган түхэриг алмаха, арьбалха гэжэ түсэблэгдэнэ гээд автор бэшэнэ. Мүн энэл нүхэр «Первомайский» совхозойхидой абаһан социалис уялга тухай уншагшадтаа дуулгана. Коммунистнуудай ехэ хуралдаанай нээгдэтэр совхоз 1680 центнер һү, 350 килограмм шэгнүүртэй болоһон 200 толгой бодо мал даабариһаа үлүүлэн тушааха гэжэ харааланхай.

Газетын энэ мэтээр уншагшадтаа дуулгажа байдагынь һайн ааб даа. Зүгөөр «КПСС-эй XXIV съездые угтуулан» гэһэн гаршаг дороо имагтал тобшохон бэшэгхэнүүдые толилходонь, ехэнхидээ суглаан хураал, уялганууд тухай мэдээсэхэдэнь, тииһэн мүртөө үсөөхэнөөр, хяһуурханаар мэдээсэхэдэнь, редакциин хүдэлмэрилэгшэдые «бэрхэт даа» гээд магтаалтай гү? Үгы, тиимэ һанамжа түрэнэгүй. Эндэ нэгэ иимэ баримта дурдалтай гээшэ ха. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай эхэ хонидой отарын 64 хонишод абаһан социалис уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй. Тиигэжэ хэдэн зуугаад хурьгад, хэдэн арбаад центнер нооһон дутуугаар абтаһан байна. Гэхэтэй хамта «Первомайский», Хэжэнгын совхозууд гүрэндэ ноохо худалдаха түсэбөөшье дүүргээгүй. Иимэ байдалай түлөө газетэ сэхэ зэмэтэй гэнэ бэшэбди. Эндэ нүгөө талаһаань хаража үзэхэ хэрэгтэй. Абаһан уялгаяа бэелүүлхэдэнь мүрысөөндэ хабаадагшадта ямар эрхэ байдал байгуулагданаб, түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэр дэлгэрүүлэгдэнэб, туйлагдаһан үрэ дүнгүүд хайшан гээд сасуулагдан харуулагданаб? Эдэ мэтын асуудалаар газетэ өөрынгөө үүргэ бэелүүлэн, ямар партийна организациин хүдэлмэри гүнзэгы удхатайгаар шэнжэлээб, хаанахи ажахын хүтэлбэрилэгшэдые нюур сахингүйгөөр шүүмжэлээб, дутуу дунда зүйлнүүдтэнь партийна ёһоор сэгнэлтэ үгөөб? Тиимэ статьянууд «Хэжэнгын голой» хуудаһануудта, юу хэлэхэб даа, үгы тооной.

Үгышье һаа, соёлой асуудал абаад үзэе. Хэнэйшье мэдэһээр, Хоринн аймагай Онинборскын соёлшод, интеллигенци һайн үүсхэл гаргаа һэн. Тэрэнэй удха шанар тухай эндэ хөөрэһэнэй үлүү ха. Тобшоор хэлэбэл, энэ үүсхэл республика доторнай, тэрэ тоодо Хэжэнгэдэ дэмжэгдэһэн юм. Эндэхи Хүртэй тосхоной соёлшод, интеллигентнэр социалис уялгашье абаһан байха. Тэрэниие нь партиин райком, аймгүйсэдком тусхай тогтоолоороо һайшааһан байгаа. Һүүлээрнь юун болооб? Али түрүүшэгээр шууялдад гээд лэ, дүүрэшоо гү? Энэ асуудалаар газетэдэ бэшэгдэһэн нэтэ хэдыхэн мэдээсэлнүүдһээ харахада, аймаг дотороо соёлой үргэн ехэ добтолго хэхын тула хоринхидай үүсхэлые нютагай журналистнууд шадамараар хэрэглэжэ бираагүй, тэрэниие эрид хубилалтын түлхисэ болгожо шадаагүй гээшэл ха.

КПСС-эй съездэ бэлэдхэл — хэблэлэй үдэр бүри эрхилжэ байха асуудал мүн. Харин Хэжэнгын газетэдэ КПСС-эй XXIV съездэ нютагайхидайнгаа ямараар бэлдэжэ байһан тухай гаршаг номер бүхэндэ харагданагүй. Энээниие зүйтэй гэхын аргагүй. Мүн «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн гаршаг доро КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй ёһоор аймаг дотор болоһон хубилалта, хүгжэлтэ тухай һонирхомоор, шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар боломоор очерк, репортаж, зураглал хомор гэжэ тэмдэглэхэ ушар гарана.

Партийна съездын угтамжада дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үедэ имагтал жиирэй ажалшад — хонишод, механизаторнууд, интеллигентнэр болон бусад — газетэдэ бэшэжэ байха бэшэ, мүн аймагай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай абаһан уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай, хаана, ямар түрүү, шэнэ үүсхэлэй бии болоһон тухай, ямар бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһон ба тэдэниие дабан гараха замууд тухай үе үе болоод олониитэдэ мэдээсэжэ, хөөрэжэ байха уялгатай бшуу. Энэ арга боломжые аймагай газетэ хүсэд дүүрэнээр хэрэглэнэгүй гэжэ һанамаар байна.

Энэ шэнжэлэл соо гол түлэб дутуу дунданууд тухай хэлэгдэбэ. «Хэжэнгын гол» газетэ партийна съездын урда тээхи мүрысөөе, тэрэниие эмхидхэлгын, хүтэлбэрилгын дүй дүршэлые гүнзэгы удхатайгаар, шэнжэлхы шэглэлтэйгээр саашадаа харуулдаг болохо бээз гэжэ найдагдана.

УЗБЕГЭЙ ССР. Чарвакска ГЭС-эй нэгэдэхи агрегат 1... оной түрүүшын үдэрнүүдтэ электрын элшэ хүсэ үгэжэ эхи... Мүнөө тус ГЭС-эй хоёрдохи агрегадай барилгын хүдэлмэри ... лэг дундаа ябажа байна. Эндэхи барилгашад, хабсаргаг... КПСС-эй XXIV съездын нээгдэтэр — болзорһоонь гурбан һар... урид хоёрдохи агрегадаа ашаглалгада оруулха зорилготой. З... РАГ ДЭЭРЭ: Чарвакска далай.

ТАСС-ай фотохроник...

КПСС-эй XXIV съездые угтуу...

СЪЕЗД-П...

Партийна съезднүүдые партиин эгээн харюусалгатай суглаан мүн гэжэ Владимир Ильич Ленин нэрлээ һэн. Ороной олониитын ажабайдалда нүлөөлэлгөөрөө партиин съезднүүдтэй адлидхахаар ондоо иимэ политическэ ябуулгые нэрлэхэнь бэрхэтэй. Съезд бүхэн совет обществын хүгжэлтэдэхи шэнэ шата болоно, коммунистнуудые, бүхы ажалшадые ажал ябуулгын дайшалхы программаар зэбсэглэнэ. Ленинэй парти үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ хэрэгэй амжалтануудта, улад зоной коммунис мэдэрэлдэ түшэглэн, арад түмэнэй үндэһэн ашаг туһые элирхэйлдэг гадаадын ба дотоодын политикые дээдэ хуралдаанууд дээрээ тодорхойлон хараалдаг, эмхидхэхы хүтэлбэриин опол аргануудые улам нарижуулдаг байна.

1971 оной мартын 30-да нээгдэхэ КПСС-эй XXIV съезд XXIII съездһээ хойшо парти болон арадай бүтээһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ, коммунис байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонуудые тодорхойлхо, түсэбтэ шэнэ табан жэлэй гол шэглэл ба даабаринуудые баталха юм.

Съездэ һайтар бэлдэхэ, партиин политика, стратеги ба тактика зүбөөр тодорхойлхо, ажал хэрэгэй тодо һонор программа баталан абаха ябадалые В. И. Ленин ехэ удха шанартайда тоолодог байһан. Съезд лэ «...манай парти доторхи хэрэгүүдэй бодото байдалые, хараа бодолой, ухаан сэдьхэлэй ба түсэбүүдэй ушар байдалые имагта тодо һонороор, юуһэтэйшье сасуулашагүй тоти мэргэнээр, хүсэд бүринөөр, бүхы талаарнь, үргэн дэлгэрээр» харуулжа шадаха...» (Зохёолнуудай түгэс суглуулбариин 8-дахи том, 189-дэхи хуудаһан). Манай парти подполиин, хубисхалай ба граждан дайнай хүндэ хүшэр оршон байдалда, В. И. Ленинэй хабаадажа, байха үеын 26 жэлэй турша соо, 12 съезд, партийна 13 конференци зарлаһан юм. РСДРП-гэй 1 съездһээ хойшо мүнөөдэр хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл: 70 гаран жэлэй турша соо, 23 съезд болоһон, тэдэнэй 6-ниинь — Агуу ехэ Октябриин социалис революциин урда тээ, 17-ниинь — Октябрьһаа хойшонхи үе соо болоо.

Съезднүүд саг болзор соогоо зарлагдахадаа, партиин политикые тодорхойлхо ба бэелүүлхэ хэрэгтэ коммунистнуудай хабаадал хангадаг. Өөһэдынгөө коммунистнуудай үмэнэһөө, тэдэнэй дуоа хүсэлтэй зохилдуулан, шиидхэбэринүүдые абалсаха түлөөлэлгэтэй, бүхы партийна эмхинүүдэй гүлөөлэгшэд партиин съезднүүд дээрэ хабаададаг байна. Съезднүүдэй делегадууд — партиин бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд — ороноо хүгжөөлгын ба парти доторхи ажабайдалай асуудалнуудые хамтааран зүбшэн хэлсэдэг, шиидхэдэг юм.

Октябриин революциин илаһанһаа хойшо, Коммунис партиин совет обществые засагладаг, хүтэлбэрилдэг, залан жолоододог хүсэн болоһонһоонь хойшо партийна съезднүүдэй удха шанар илангаяа ехэ болоо. Социалис общество байгуулгын гол шухала үндэһэ һуури болохо экономико тушаа партийна съезднүүдэй зүгһөө онсо анхарал хандуулха шухала тухай да В. И. Ленин тусхайлан тэмдэглэдэг байһан юм. Партиин IX съездын урда тээхэнэ партийна организацинуудта хандан, Ленин иигэжэ бэшээ бэлэй: «Урагшаа дабшаха, ураншаа хараха хэрэгтэй, партиин бүхы гэшүүдэй хамтын хүсөөр, хамтын оролдолгоор бодомжологдоһон, анхаралтайгаар **тодорхойлогдоһон** ажахын байгуулалтын **бодото дүй дүршэлые** съезд дээрэ гаргаха хэрэгтэй» (Зохёолнуудай түгэс суглуулбариин 40-дэхи том, 142-дохи хуудаһан).

Партийна съезднүүдэй онсо талань юуб гэхэдэ, тэдээндэ партиһаа гадна, мүн бүхы орсн бэлдэдэг юм. Энээниие КПСС-эй XXIV съездэ бэлэдхэлэй жэшээ дээрэһээ элеэр хаража болохо байна. Тус съездын зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүд бүри июль һара со... барилан хэлэбэл, 9 һара ... носхогдоо бэлэй. Съездэ... хэл тухай асуудал парти... ральна Комитедэй пленум... тусхайлан хэлсэгдээ һэн, ... тиин съездэ һайтар б... тула, шиидхэбэринүүдэй ... нүүдые эртээнһээ хэблэн ... ха, тэдэниие үргэнөөр з... шухала» гэжэ В. И. Ленин ... һэн юм (Зохёолнуудай түг... луулбариин XV том, 91-д... даһан).

Партиин съездын батал... ментнүүдэй проектнүүд ... хэблэлдэ тунхаглагдадаг, ... арад зоноор зүбшэн хэлс... съездын урда тээ тэдэ... үргэн ехэ хөөрэлдөөн б... Коммунистнууд һанамжа... хэлэдэг, дурадхалнуудые, ... тэнүүдые оруулдаг, тиигээд ... съездын шиидхэбэринүүдые ... дэхэ үедэ хараада абтадаг... шээлхэдэ, мүнөөнэй Програ... Советскэ Союзай Коммунис... тиин шэнэ (гурбадахи) Прог... гиимэ гуримаар бэлдэ... КПСС-эй XXII съездээр б... даһан байна.

Коммунис байгуулалтын... рэгтэ шэнэ амжалтануудые ... жа, партиин ба ороной ... далдахи онсо ушарнуудые ... лэдэг һайн заншал сове... нүүдтэ бии болонхой. Мүн... КПСС-эй XXIV съездые ... солотойгоор угтаха бэлэдхэ... байхадаа, хүдэлмэришэн анг... хозно таряашад, совет инте... ци партияа тойрон бүри ... жагсана, зохёон байгуулхы... да гаргадаг оролдолго хүсэ... улам шангадхана. Үйлэдбэр... жөөхэ нэмэлтэ нөөсэ арга бо... бэдэрнэ. Үйлэдбэриин шэнэ ... гонуудые хараална, ажалай ... тада жагсана. Энэмнай сове... дай ажалай болон полити... дэбжэлтын, үүсхэл болон ... хэшээлэй ниитын, коммунис...

ҺАЙН ДҮНГҮҮД, ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

НАРҺАТА. Аймагай промышленна предприятинуудай, барилгын, хэлхээ холбооной, транспортын, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд үнгэрһэн табан жэлэй туршада яһала һайн хүдэлжэ гараа. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй аша туһаар үйлэдбэреэ ашаг үрэ ехэтэй болгоһон, ажалай бүтээсэ яһала дээшэлүүлһэн байна. Олон предприятинууд түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда үйлэдбэреэ оруулһан.

Энэ талаар Удино-Витимскэ геологическа экспедициин коллектив бүришье һайн амжалта туйлаа. Табан жэлэй туршада тус коллектив 12 миллион гаран түхэригэй шэнжэлгэбэдэрэлгын хүдэлмэри хэһэн, угаа ехэ хэбтэшэтэй байгаалиин баялигуудые олоһон байха юм. **Витимэй** госзверопромхоз баһа һайн амжалтатай. Табан жэлэй туршада 505,4 мянган түхэригэй ангай арһа болон мяха бэлэдхэхэ түсэбтэй байһан аад, тэрэ хараагаа 573,7 мянганда хүргөө бшуу. Яруунын загаһанай заводойхид табан жэлэй түсэб 1970 оной ноябриин 7-до дүүргэхэ гэһэн үгэеэ амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тэрэшэлэн Романовкын аэропортын, харгы зам ашаглалгын 596-дахи участогай ажалшадай амжалта һайн.

Иимэ тоо, баримтанууд эндэ һая болоһон аймагай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ дурдагдаба. Үнгэрһэн табан жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1971 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй райкомой секретарь И. Е. Карбаиновай хэһэн элидхэл үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулһан, байгша жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ зорилго хараалһан социалис уялгануудые түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаа.

Ц. ГАЛСАНОВ.
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Роман Федорович Сучков 1953 онһоо эхилжэ Улаан-Үдын барилга-хабсаралгын гурбадахи управленидэ ажаллана. Нүхэр Сучков даабарита ажалдаа оролдосотой һайнаар хандажа, барилгын олон мэргэжэл шудалһан байха юм. Тэрэ халаан бүриингөө даабариие хододоо һайн шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэдэг байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Роман Федорович Сучков.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХҮНГЭН ШЭНГИШЬЕ ҺАА...

1969—1970 онуудай hуралсалай жэлдэ республикын hургуулинуудай үсөөхэн багшанар шэнэ гуримаар бэшэгдэhэн прописьнуудые хэрэглэн, шабинараа бэшэлгэдэ hургажа эхилээ hэн. Энэ hуралсалай жэлдэ үшөө хэдэн багшанар шэнэ бэшэлгэдэ оролсоо. Тэрэ хадаа ямар удхатай юм? Хүүгэдэй гарые (почеркые) гутаахаар бэшэ юм гү? Иимэ асуудалнууд түрэлхидэй суглаанууд дээрэ, багшанарай таhалганууд соо табигдадаг байна.

1969 ондо РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство эхин классуудта хэрэглэгдэдэг байhан үзэгүүдэй шрифтын хажуугаар шэнэ бэшэлгын ёho гурим нэбтэрүүлхэ тухай асуудал хаража үзэhэн юм. Шэнэ бэшэлгын ондоо юумэниинь юун бэ гэхэдэ, гуурhаяа дарангүйгөөр, гараа саарhанhаа таhалдуулангүйгөөр бэшэхэ ёhотой. Гэхэ зуура үзэгүүдэйнь зураг hураггүй хүнгэдхэгдэhэн байгаа. Жэшээнь, урдандаа, авторучкаар hурагшадай бэшэдэг болоогүйдэ гэхэ гү, али 86-дахи номерой hарбай гуурhаар бэшэдэг байхада, сэбэр бэшэлгээр hайн сэгнэлтэ абахын тула, айхабтар нарилжа, хаанань бүдүүн, хаанань «хилгааhан» болгохоёо алдахагүй хэрэгтэй hэн. Юрэдөө, тэрэ үеын сэбэр бэшэлгэдэ амжалта туйлахын тула бага зэргэ уран зураашын бэлиг хэрэгтэй юм ха гэжэ hанахаар болодог бэлэй. Өөрөө сэбэр бэшэлгын «дабhатай шүлэ» hайсахан халбагадаhан хүн хадаа нигэжэ хэлэхэ үндэhэтэйб гэхэ байнаб. Бишыхан байхадаа, hургуулида сэбэр бэшэлгээр ехэшье магтаалтай ябаhан бэшэ, hүүлдэ багша болохо гэжэ педучилищида hурахадаа, дүрбэн жэлэй туршада эхин классай шабинарта жэшээ харуулма гоёор бэшэдэг болохын тула баруун гарайнгаа унтарха болотор шахуу туршагдагша бэлэй.

Харин шэнэ шрифтнүүдые харахада, нилээн хүнгэн болгогдонхой. Бэшэхэдээ, бүдүүн, нарин (хилгааhан) болгохо хэрэггүй, мүнөөнэй голтой гуурhануудта тон тааралдуулжа зохёогдоhон. Нугалбаряа, дабхасуулга, долгитоhон шугамуудые гаргаhан нэгэшье зүйл байхагүй. Хэрбээ урдань үзэгүүд хэдэн хубиhаа бүридэдэг байhан hаа, мүнөө бүхэлеэрээ нэгэ зулаар бэшэгдэнэ.

Харин нэгэдэхи класста ороhон багашуулые ямараашье бэшүүлжэ hургахада болохо ха юм даа. Хэрбээ урда тээнь хуушан гуримаар бэшэжэ, гараа нугалжа үрдеэгүй hаань, бүришье hайн байха. Тиимэ hэн туладань hургуулида ороогүй үхибүүдые гэртэнь үзэг бэшүүлжэ туляаhанай үлүү хаш. Харин зураг зуруулжа байгаа hаа, hураггүй дээрэ. Һургуулида ороходоо, гансата шэнэ гуримаар бэшэжэ эхилхэдээ, тэрээндээ дадаад, яhала сэбэр гартай болохоор гэжэ түбэй hургуулинуудай туршалганууд гэршэлээ. Буряадай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай методист Д-Н. Ц. Доржиев Ленинградай областиин нэгэ hургуулиhаа асарhан дэбтэрнүүдые харуулаа hэн. Нэгэдэхи классай hурагшадай hаяхан hургуулида ороод байхадаа, hүүлдэ гарайнгаа нугарhан хойно бэшэhэн дэбтэрнүүд яhала гоё. Тэдэ дэбтэрнүүдые харахадаа, шэнэ шрифтнүүд үхибүүдэй ажалые нилээн хүнгэдхэхэ үүргэтэй юм ха гэжэ ойлгогдоо.

Теэд «айлаар бэдэрэнхаар, абдараа онгило» гэhэн үгэ бии агша гүб даа. Энэ сэсэн үгын мэргэнние дахабал, республика доторнайшье яhала hургаал абамаар зүйлнүүд бии даа. Жэшээнь, 51-дэхи hургуулиин эхин классудта хүдэлдэг, республикын габьяата багша М. К. Каменецкая шэнэ бэшэлгээр hурагшадаа hургажа эхилhээр нёдондоной. Тэрэнэй хоёрдохи классайхид мүноо сэбэрээршье, түргөөршье бэшэнэ.

Теэд тиимэ юм hаань, багашуулые бултыень шэнээр бэшүүлдэг болохоёо ягаа юм, юундэ ганса нэгэн багшанарай хэрэг болоо юм гэhэн асуудал гаража магадгүй. Тус асуудалда харюусахын тула нэгэ иимэ юумые анхарха хэрэгтэй. Шэнэ шрифтнүүд бэлэн шэнгишье hаа, баhал «хахүүhатайхан». Бэшэхэдээ, саарhанhаа гуурhаяа hалгааха ёhогүй гэжэ дээрэ дурдагдаа hэн. Үхибүүд саарhанhаа гуурhаяа hалгангүй, нэгэ зулаар үзэг бэшэжэ hураха. Һүүлдэнь бухэли үгэ, тиигээд үгэнүүдэй холбоо, мэдүүлэл бэшэжэ hураха ёhотой юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, шэнэ прописиин зорилго хадаа үхибүүдые түргөөр бэшүүлжэ hургаха гэhэн юм.

Харин тиигэжэ үхибүүдые hургахын тула багшанар өөhэдөө ямаршье өө-мөөгүйгөөр бэшэжэ шадаха зэргэтэй бшуу. Урда тээнь бэшэжэ hураагүй хүнүүдтэ шэнэ гуримаар бэшэхэ гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ. Арба-хорин жэлдэ хүүгэдэй дэбтэртэ жэшээ харуулангаа гү, али самбар дээрэ хуушан гуримаар бэшэжэ ябаhан багшанарые шэнээр бэшүүлжэ hургаха хэрэгтэй бшуу. Энэмнай харюусалгатай хэрэг.

Тиимэл хадань РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство энээндэ яараhанай хэрэггүй гэжэ, hургуулинуудта шэнэ бэшэлгые удаа дараалуулан нэбтэрүүлхэ тухай hануулан, хэдэн дахин тусхай зарлигуудые тунхаглаа бэзэ. Гэхэтэй хамта эхин класста хүдэлхэ багшанар шэнэ бэшэлгээр тусхай бэлэдхэл гараха, ондоогоор хэлэхэдэ, дахин «бэшэжэ hураха» ёhотой болоно.

Хоёрдохи гол шалтагаан гэхэдэ, зарим багшанар шэнэ бэшэлгын прописьнуудые нюдэндөөшье хаража үзөөгүй байха юм. Юуб гэхэдэ, 1969 ондо Москвагай «Просвещение» гэжэ хэблэлээр гараhан «Букварьнуудай» бүхы хэhэгүүдэй хахадтань шэнэ прописьнууд үгтэhэн байгаа. Тиихэдэ буряад hургуулинууд имагтал 1971—1972 онуудай hуралсалай жэлдэ шэнэ прописьнуудтай «Үзэглэлтэй» болохо юм ха.

Гурбадахи шалтагааниинь бүришье орёо. Шэнэ шрифтээр үхибүүдые бэшэлгэдэ яажа hургаха ёhотойб гэhэн методическа заабари үшөө үгы. Шэнэ бэшэлгын гурим зохёоhон автор И. Н. Соколова методист О. Т. Тарасова хоёрой бэшэhэн «Сэбэр бэшэлгэдэ hургалга» гэhэн номхон 1969 ондо оройдоол 100000 хэhэгээр гараhан байгаа! Тэрэ методическа заабари хадаа СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин харьяата психологиин (hанал бодол шэнжэлдэг) институдаар hайшаагдаhан байгаа. Тэрэниие оршуулаад, уран зураашада жэшээнүүдыень зуруулаад, Буряадай номой хэблэлээр гаргажархёошье hаа, манай багшанарта хорон болохогүй, туhа болохо hэн гэжэ hанагдана.

Шэнэ юумые hэжэглэнгеэр угтадаг зантай зон гээшэ аабзабди. Гэбэшье шэнэ юумэн hайн лэ hаа, өөртөө харгы гаргаад лэ байдаг ха юм!..

Ц. ДОНДОГОЙ.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

НҮХЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Монгол Арадай Республикада социализмын материально-техническэ бата бэхи үндэhэ hуури байгуулха, ороной экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ дүрбэдэхи түсэбтэ табан жэл дотор хараалагдаhан зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэбэ. Шэнээр гараhан 1971 онhоо монголой арад түмэн ороноо саашадань социализмын замаар улам түргэнөөр хүгжөөлгэдэ зорюулhан зургаадугаар түсэбтэ табан жэлые эхилбэ.

Социалис монгол ороной ажалшад шэнэ байдал зохёон байгуулжа байхадаа, өөhэдынгөө үнэн сэхэ хани нүхэдэй—совет арадай ехэ туhаламжые үдэр бүхэндэ абажа байдаг юм. Аха дүүнэрэйнгээ үзүүлдэг бодото интернациональна туhаламжа, дэмжэлгые эндэ тооложо, бэшэжэшье барагдахагүй олон, элбэг ехэ байха. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Совет ороной ашата, үрэ дүн ехэтэй туhаламжада хүртөөгүй ажахын, соёл культурын нэгэшье hалбари байхагүй. Үнгэрhэн 50 жэлэй туршада Монгол орон дотор промышленна болон хүдөө ажахын 450 гаран предприятинуудые СССР байгуулжа үгөө.

Урдын гээгдэнги феодальна мал ажахытай байhан монголшууд арадай засаг түрын илан мандаhан эдэ жэлнүүдтэ совет гүрэнэй туhаламжын ашаар мүнөө үе сагай техникэ болон эрдэм ухаанай үндэhэн дээрэ хүгжэhэн социалис ажахы байгуулаа. Түрүү зэргын газар тариалан шэнээр хүгжөөгдэhэн байна. «СССР-эй иимэ ехэ туhаламжа хүргөөгүй hаань, бидэ МНР-тэ социализм хэзээшье байгуулжа шадахагүй байгаабди» гэжэ Ю. Цэдэнбал зааhан бэлэй.

Монголой Арадай Республикын Сэлэнгэ аймаг дотор hүүлэй гурбан жэлэй туршада Совет ороной туhаламжаар байгуулагдаhан зарим тэды шэнэ барилгануудые эндэ жэшээ болгон дурдая.

Сэлэнгэ аймаг болбол Монгол орон дотороо промышленностиин болон газар тариалангай хүгжэнги район болоно. Тус аймагай нютаг дээрэ бүхы монгол арадай омогорхол болодог промышленностиин олон hалбариин предприятинуудтай социалис Дархан гэжэ шэнэ хото бодхоогдонхой. Һүүлэй гурбан жэл соо эндэ ороноймнай эгээл томо ТЭЦ баригдажа ашаглалгада үгтөө. Барилгын материал үйлэдбэрилхэ завод, машина заhабарилгын үйлэдбэри, элеватор—эдэ бүгэдэ баригдаад, ажаллажа байна. Дархан, Улаан-Баатар хотонуудые электрын элшэ хүсөөр холбоhон үндэр вольтын лини табигдаа. Мүн аймаг соогоо 400 гаран километр утатай электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини түхеэрэгдэжэ, Зүүн-Хараа, Сүхэ-Баатар хото, Алтан-Булаг, Зүүн-Бүрэн, Орхон, Дархан, Баян-гол, Мандал, Шаамар гэхэ зэргын нютагуудаар hуурижаhан ажахынуудые сүм электрын элшээр хангаhан байна.

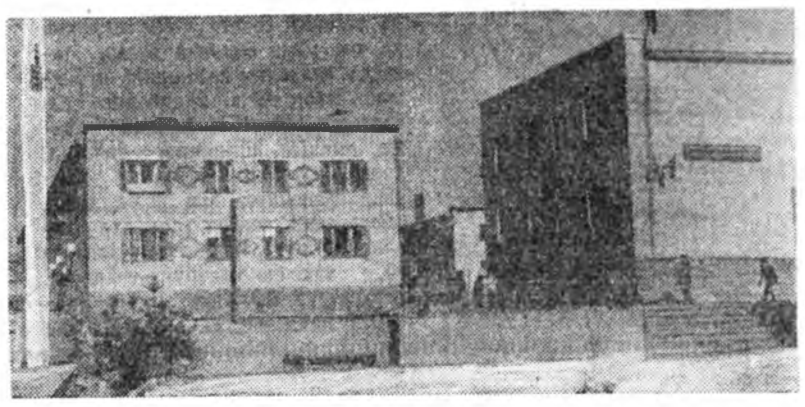
Баруун-Хараагай болон Дарханай госхозуудта олон түрэлэй барилганууд 1969 ондо хэгдэhэн юм. Харин 1970 оной декабрь hарада мүн тиимэ олон түхеэрэлгэ-барилганууд совет хүнүүдэй гэраар бүтээгдэжэ, ашаглалгада үгтэhэниие тэндэхи нютагай ажалшад маша ехэ баярай оршон байдалда хүлеэн абаба. Эндэ юун байгуулагдааб гэбэл: 7 жэлэй hургуулиин байшан интернадтайгаар баригдаа. Үхибүүдэй сэсэрлиг, ясли, клуб, ниитын столово, 64 бүлэ айлай hууха хоёр дабхар шулуун гэрнүүд, машина, техникэ заhабарилха мастерской, ороохо тарияанай складууд, овощ хадагалха газар, тарияанай тоог, мал эмнэлгын пункт, 5000 хонинной, 7000 үхэрэй байха хашаа байранууд, малай фермэ сүм шэнээр түхеэрэгдэбэ.

Зэлтэрын госхоздо трактор, комбайн заhабарилгын мастерской, Сүхэ-Баатар, Дархан хотонуудта малай тэжээл (комбикорм) үйлэдбэрилхэ заводуул 1970 ондо баhал СССР-эй туhаламжаар баригдаhан байха юм.

Алтан-Булаг хото болбол Монголой хубисхалай анхан үүсхэгдэжэ хүгжэhэн, илалтынгаа алхамые захалhан түүхэтэ газар юм. Тиимэhээ эндэ арадай хубисхалай музей байгуулагдахань.

Бүхы Монгол ороной ажалшад, тэрэ тоодо манай Сэлэнгэ аймагай арад зон, илан мандаhан арадай хубисхалай 50 жэлэй алдарта ойе баяр хүгжэлтэтэйгөөр, ажал хүдэлмэриин амжалтануудаар угтахань. Манай ороной ажахын, соёлой, ниитын хүгжэлтын асари ехэ илалтанууд алдарта Совет ороной арад түмэнэй үргэн туhаламжаар туйлагдаа гэжэ мэдэрнэбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Сэлэнгэ аймагай солото хүнүүд—Баруун-Бүрэн сомоной «Үржэлт» гэжэ арадай нэгэдэлэй түрүү хонишон, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай депутат Т. Насанхүү (зүүн гарhaa), Зэлтэрын госхозой тракторист-комбайнер, МНР-эй ажалай баатар Н. Санжаа. 2. Алтан-Булагай госхоздо hаяхан баригдаhан ажалшадай байрын гэрнүүд.

Г. АЛТАНГЭРЭЛ.
МНР-эй Сэлэнгэ аймагай «Сүхэ-Баатарын туг» газетын редактор.

ХЭТЭ МҮНХЫН ХАНИ БАРИСААН

Хэнэйшье хүлеэгээгүй, тон hонирхолтой уулзалга болобо. Буряадай ниислэл хотын нэгэ больницада эмшэлүүлхэеэ Монголой Арадай Республикаhаа Дулма-Гуай ерэhэн байгаа. Урданайнгаа нүхэдтэй уулзахаяа Улаан-Үдэдэ ерэхэдэнь, тэрэниие нэгэород эхэнэр угтаад, хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа мэндэшэлбэ. Тэрэ ород эхэнэр хэн бэ гэжэ Дулма-Гуай гансата ойлгоогүй.

— Танинагүйлта? Би—Машаб. 1946 ондо та манай городой хүүгэдэй нэгэ байшанда ерээ hэн хат?—гэжэ тэрэ ород эхэнэр хэлэбэ.

Аха дүү Монголhoo хүндэтэ айлшадые Улаан-Үдын хүүгэдэй байшанда хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаhан тэрэ хабарhaa хойшо 25 жэл шахуу болобо. Монголой айлшад тиихэдэ үхибүүдтэ элдэб нааданхайнуудые, хубсаhа хунар, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарhан байгаа. Хүүгэдэй байшанда байhан үхибүүд (хамтадаа 425 хүн байгаа) тэрэ үдэрые мүнөөшье хүрэтэр мартадаггүй. Монголhoo ерэhэн айлшадай дунда Дулма-Гуай байhан байгаа ха юм.

1946 ондо Дулма-Гуай Улаан-Баатарай хүүгэдэй саадта хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ байгаа. Фашис Германиие совет арадай илаhанhaa хойшо үнгэрhэн түрүүшын жэлэй ойе хайшан гэжэ тэмдэглэхэмнайб гэжэ Улаан-Баатарай хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа hүүлээр хөөрэлдэhэн байба. Өөhэдынгөө мүнгөөр юумэ худалдажа абаад, дайнай үедэ эхэ эсэгээ алдаhан үншэн үхибүүдтэ бэлэг эльгээхэ гэжэ тиихэдэ Дулма-Гуай болон бусад хүмүүжүүлэгшэд шиидэhэн байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын жэлнүүдтэ Монгол ороной эхэнэрнүүдэй дунда дэлгэрhэн энэ hайн hайхан, нүхэд ёhоной хүдэлөөн саашадаа иигэжэ үргэлжэлүүлэгдэhэн түүхэтэй юм. Хэдэн арбаад мянган дулаан дэгэл, бээлэй болон бусад хубсаhан аха дүү ороной эхэнэрнүүдэй ажалша бэрхэ гараар оёгдожо, совет сэрэгшэдтэ эльгээгдэhэн байгаа бшуу.

«Хубисхалта Монгол» гэжэ танкова колонные байгуулхын тула МНР-эй ажалшадай суглуулhан фондо өөhэдынгөө нөөсэhөө 15 мянган түхэриг Дулма-Гуай, тэрэнэй нүхэр Жанчив оруулhан байгаа.

Дулма-Гуай эдир багаhаань эхилжэ, революционно тэмсэлдэ хабаадалсаhан—Советскэ Союзай ба Монголой партизануудай хоорондо харилсаа холбоо эмхидхэдэг байhан юм. Ороной промышленностиин түрүүшын предприяти—Улаан-Баатарай промкомбинадай барилгада 30-аад онуудай үедэ Буряадhaa ошоhон бүлэг хүбүүд, басагадтай хамта Дулма-Гуай Монголдо ерэhэн байгаа. Тэрэ үеhөө 30 гаран жэлэй туршада янза бүриин хүдэлмэридэ ажаллаhан юм.

Ехэ наhатай боложе пенсидэ гарабашье, Дулма-Гуай революционно тэмсэлэй ветерануудай комитедэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, арадай заседателиин уялга амжалтатай дүүргэнэ. Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэ Мария Климова болон хүүгэдэй байшанда байhан бусад хүнүүдтэй бэшэг ходо бэшэлсэдэг юм. Дайнай хатуу шанга жэлнүүдэй үедэ эхи захаяа абаhан арадуудай хани барисаан улам хүгжэнэ, үшөө бэхижэнэ.

К. БОЛДОХОНОВ,
ТАСС-ай корр.
Улаан-Баатар.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

Эршэтэй дэбжэлтэ

СОФИ. (ТАСС). Болгариин арадай ажахы 1970 ондо эршэтэйгээр дэбжэбэ. Национальна олзо доходынь 1969 онойхиhoo 7 процентээр дээшэлбэ. Промышленна продукци 9,3, зайн гал 13,4 процент ехээр гаргагдаба. Химическэ ба түлишын промышленность 21,1 процент, хара металлурги—13,9 процентээр дэбжэhэн байна.

Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын промышленность үйлэдбэрилгынгөө хэмжээе 12,4 процентээр дээшэлүүлбэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1969 онойхидо орбол 4 процент ехэ продукци гаргаа.

100 мянга гаран киловатт хүсэтэй энергетическэ шэнэ барилганууд бүтээгдээ. Транспортын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд 1969 онойхиhoo hураггүй hайн хүдэлөө. Эрдэм соёл хүгжөөлгэдэ шэнэ, ехэнүүд амжалта туйлагдаба.

АНДЖЕЛА ДЕВИСЭЙ УРЯА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Буруушаалгын мүнөөнэй хүдэлөөе үргэдхэхэ уряатайгаар Америкын бүхы зондо Анджела Дэвис хандаба. «Политическэ хэрэгээр нэгэшье хүнэй хаалтада үлэhэн доронь, сүлөөтэй дээрэ өөрыгөө тооложо шадахагүй байhыемни энэ хүдэлөөндэ хабаадагша бүхэн мэдэг лэ»,—гээд Анджела мэдүүлбэ. «Гансашье негр үхибүүнэй үлэсэжэ байгаа доронь, политическэ хэрэгээр хаагдаhан хүнүүд сүлөөтэй дээрэ өөhэдыгөө тооложо шадахагүй» гээд Анджела Дэвис баhа тэмдэглэбэ. Мүнөөнэй американ обществодо гүн гүнзэгы хубилалта хэжэ шадамаар—тиимэ ехэ эршэ хүсэ мүнөөнэй хүдэлөөн туйлаха ёhотой гээд тэмдэглэhэн байна.

Минии политическэ үзэл бодолой, ажал ябуулгын уг узуурые, үнэн бодото шалтагааниие буржуазна хэблэл али болохоор арад зонhoo нюуна гэбэ.

Теэд негрнүүдые, мексикан угтай американхидые сүлөөлхын түлөө, хүдэлмэришэн ангиие мүлжэхэ ябадалые эсэргүүсэн тэмсэхэ ябадал гэмтэ үйлэ хэрэг хэhэн шэнгеэр сэгнэгдэдэг туладань правительствын тала баригша США-гай хэблэл тэдэ бүгэдые нюусагаана гэжэ Анджела мэдүүлбэ.

Расизмда эсэргүү, США-дахи капиталис ёho гуримда эсэргүү тэмсэлээ ами наhанайнгаа таhараагүй доронь үргэлжэлүүлхэ ёhотойбди гэжэ Анджела Дэвис мэдүүлбэ.

АРАДАЙ АССАМБЛЕЙ

ГАВАНА. (ТАСС). Боливиин профсоюзна бүхы эмхинүүдые нэгэдүүлдэг «Боливиин хүдэлмэришэдэй центр» гэдэг эмхи «Арадай ассамблейн» байгуулагдаhые hайшааба гээд Пренс Латина агентствын корреспондент Ла Пасhаа мэдээсэнэ. Тэрэ орган засагай ажал ябуулгые хинаха, ороной олонхи зоной ашатуhада хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдэнь правительствада туhалха ёhотой юм гэжэ Боливиин президент мэдүүлбэ.

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН

ГАВАНА. (ТАСС). Түрүүшынгээ миллион тонно саахар Куба гаргаба.

ПАРТИИН ДЭЭДЭ ОРГАН

...ажабайдалдань партиин ба партийна съезднүүдэй дүүргэдэг ...ехэ үүргые ойлгон мэдэрэлгын бодото гэршэ жэшээ болоно. Арад зондоо алба хэхэhээ, тэдэнэй ашa туhада оролдохоhoo үлүү ...hайхан зорилго КПСС-тэ байхагүй гэжэ совет хүнүүд мэдэг. Парти болон арад зоной нэгэдэл—социалис гүрэнэй ...сэн ба бата бэхиин эшэ нүхэсэл болоно.

КПСС-эй съезднүүдэй шиидхэбэринүүд партийна организацинуудта, коммунист бүхэндэ уялга байдаг. Тэдэ шиидхэбэринүүд партиин, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, юрын коммунистнуудай хамтын ухаагаар, арад зоной ашаг туhые хараада абаhанай үндэhөөр баталгдэдэг, тиимэhээ партиин хамтынь сэсэн ухаан бодолой бүрин түгэс найралдал мүн. «Асуудалые зүбшэн хэлсэхэ, hанал бодолнуудаа хэлэхэ, бусадай бодомжые шагнаха, эмхидхэмэл марксистнуудай олонхиин хараа бодолые мэдэхэ, тэрэниие... шиидхэбэри дотороо hайруулха, үнэн сэхээр гүйсэдхэхэ гээшэ дэлхэй дээрэ хаа-хаанагүй, оюутай бүхы хүнүүдэй дунда нэгэдэл гээд нэрлэгдэдэг» гэжэ В. И. Ленин бэшэhэн юм (Зохёолнуудай түгэс суглуулбариин 24-дэхи том, 192-дохи хуудаhан).

Съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ—партиин ажабайдалай хайлашагүй хуули мүн гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти бии болоhон түрүүшынгээ үдэрhөө сохёоhон байдаг. Партиин үгэнь хэрэгhээ хэзээшье алгасадаггүй, тэрэнэй хараалhан бүхы юумэн бодото дээрээ бэелүүлэгдэдэг гэжэ манай парти өөрынгөө олон жэлэй бодото ажал ябуулгаар тодоруулаа.

КПСС-эй XXIII съезд (1966 он) КПСС-эй түүхэдэхи эгээн олон хүнэй хабаадалгатай съезднүүдэй нэгэн байгаа. Тэрээндэ шиидхэхы дуунай эрхэтэй 4619 делегат, зүбшэлхы дуунай эрхэтэй 323 делегат хабаадаа бэлэй.

Тус съезд КПСС-эй марксистско-ленинскэ нэгэдэлэй эбдэршэгүй бата байhые, обществын ажабайдалда тэрэнэй дүүргэдэг үүргын улам ехэ болож байhые элирхэйлэн харуулаа. Энэ съезд бүхы партиин, арад зоной дура хүсэлые үндэhэ болгон, партийна ажабайдалай ленинскэ ёho заршам ба хамтаараа хүтэлбэрилгын гол гуримуудые наринаар сахиха хараа бодолые лаблан баталаа.

КПСС-эй XXIII съезд коммунис байгуулалтада партиин дүүргэхэ үүргэ тухай асуудалда гол анхаралаа хандуулhан юм. Республиканuudай ба областьнуудай партийна организацинуудай олохон түлөөлэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд дотор шухала зүбшэлнүүд, дурадхалнууд бии байгаа.

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Ороной национальна доход 1965 ондо 193,5 миллиард түхэриг байhан аад, 1970 ондо 275 миллиард шахуу түхэригтэ хүрэтэр гэхэ гү, ондоогоор хэлэбэл, 42 процентээр нэмээ. 1965 онойхитой жэшэжэ, юрэнхы тоогоор абабал, энэ нэмэлтэнь мүнөө жэлдэ тон ехэ хэмжээтэй 80 гаран миллиард түхэриг болоhон байна. Энэмнай ороной бүхы национальна доходой 1954 ондо байhан хэмжээнтэй адли болохо.

Промышленна үйлэдбэрилгэ наймадахи табан жэлэй турша соо нэгэ хахад дахин тухай нэмэхэ. Промышленностиин бүхы продукциин хэмжээн 1970 ондо 366 миллиард түхэригэй болохо. Гүрэнэй зүгhөө али бүхы туhаламжын үзүүлэгдэhэнэй, тородой ажалшадай эдэбхитэйгээр дэмжэhэнэй үндэhөөр, СССР-эй хүдөө ажахын үйлэдбэри улам бүри индустриальна шэнжэтэй боложо байнхай. Техническэ зэбсэгжэлынь улам hайжарна, газар тариалан ба мал ажалай шанарые бүри дээшэлүүлхэ удаан болзорой программа бэелүүлэгдэнэ.

Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэ, шэнэ шанартай хүниие бүрилдүүлэн болбосоруулга мүнөө партиин гол анхаралаа хандуулдаг зорилгонуудай дунда горитой hуури эзэлнэ. Юундэб гэхэдэ, коммунис байгуулалтын хэрэг олониитэ зоной политическэ болбосоролой, ажалай абьяас хэшээлэй хэмхэмжээе улам дээшэнь үргэхэ эрилтэ табина. Тэрэшэлэн уласхоорондын оршом соо капитализм социализм хоёрой хоорондохи үзэл сурталай тэмсэлэй эрид хурсадажа байhантай дашарамдан, тиимэ шухала болоно.

КПСС мүнөө өөрынгөө ээлжээтэ XXIV съездэ бэлэдхэлэй харюусалгатай үедэ оронхой. Орон дотор партийна эхин организацинуудай тоосоото hунгалтын суглаанууд, районуудай ба городской партийна конференцинүүд боложо үнгэрөөд, областной, хизаарнуудай конференцинүүд, союзна республиканuudай компартинуудай съезднүүд болохоёо байна. Эдэ конференцинүүд ба съезднүүд партийна организацинуудай хүдэлмэриие шэнжэлхэ, ажахын ба соёлой байгуулалтын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадай анхарал хандуулха зэргэтэй. Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорhooнь урид дүүргэхэ, партиин XXIII съездын Директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездэ эрхим угтамжа болохо, Ленинскэ партиин түүхэдэ, коммунизмын түлөө тэмсэлэй түүхэ бэшэгтэ шэнэ хуудаhа нээхэ.

Иван СЛОБОДЯНЮК,
профессор, түүхын эрдэмэй доктор.

УГАНДАДАХИ БАЙДАЛ

КАМПАЛА. (ТАСС). Политическэ хэрэгээр хаалтада байhан 400 хүниие Угандын сэрэгэй засагаархидай сүлөөлhэн тухай хуулита ёhoop эндэ соносхогдобо. Сүлөөлэгдэhэн хүнүүдэй тоодо: хоримжологдоhон демократическа партиин ударидагша байhан Бенедикто Кивануха, правительствада эсэргүү үгэсэлгэдэ хабаадаhанайнгаа түлөө 1966 ондо арестовалагдаhан министрнүүд ба бусад ажал ябуулагшад, Бугандын хаан засагай тала баригшад оролсоно.

НАЙРОБИ. (ТАСС). Кампалаhaa абтаhан мэдээнүүдэй ёhoop, Угандын сэрэгэй засагаархид хуули гурим сахихые уряалжа, арад зондо хандаба.

Сэрэгэй шэнэ засагай мэдэлдэ байгша армиин частьнууд унагаагдаhан «правительствын тала баригшадай» эсэргүүсэлгые усадхажа үргэлжэлhөөр гэжэ тэрэнэй хажуугаар мэдээсэгдэнэ. Угандын газарай сэрэгэй штабай начальник бригадна генерал Хусейн шэнэ засагаархидта эсэргүү тэмсэл эмхидхэхэ зорилготойгоор бэеэ нюуба гээд тухайлагдана. Тиимэhээ генерал-майор Иди Амин генерал Хусейниие бэдэржэ олохо гэhэн захиралта гаргаба.

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Сэрэгэй урбалтын hүүлээр хаан засагай тала баригшад эдэбхитэй боложо, Угандын нэгэ провинцида—Буганда гэдэгтэ хаан засаг hэргээн бодхоохо эрилтэ табижа байна. Бугандын хаан засаг 1967 оной сентябрьда үгы болгогдоhон юм.

Кампалаhaa абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhoop, энэ городой үйлсэ гудамжануудта хаан Мутеса II гэдэгэй дүрсэ портредүүд, хаанай тугууд hүүлэй үедэ дэлгэгдэдэг болоhон байна. Хоёрдохи Мутеса хаан оронhoo зугадажа Лондондо ошоод, тэндэ наhа бараhан байгаа. Теэд тэрээнэй яhые Лондонhoo Уганда асарха гэжэ сэрэгэй шэнэ засагаархидай hанаашалжа байhан тухайнь мэдээсэгдэнэ.

БИРМЫН ЗАГАҺАШАД АБАРАГДАБА

РАНГУН. (ТАСС). Далайн долгинтой 20 үдэрэй турша соо эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ ябаhан Бирмын дүрбэн загаhашадые Андаманска далайн уласхоорондын уhан сооhoo «Межпланетный» гэжэ совет траулер абарба.

Тэдэ дүрбэниие траулер дээрээ абажа, түрүүшын туhаламжа үзүүлээд совет морягууд бэрхэтэй байдалда орошобо—ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэ загаhашад Англи хэлэ мэдэхэгүй байшоо. Гэхэтэй хамта ямар ороной хүнүүд байhыень мэдэжэ абаха хэрэг гараа hэн. Гараараа зангажа байжа хөөрэлдэжэ ядаад, оронуудтай гүрэнэй тугуудые тэдээндэ харуулхадань Бирманскэ Союзай тугые тэдэнэр зааhан байба. Тиигэжэ траулер ондоо шэглэл абажа, абарhан загаhашадаа Бирмын эрье дээрэ абаашажа буулгаба.

ИДИ АМИНАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

КАМПАЛА. (ТАСС). Дэлхэйн бүхы оронуудтай Уганда тон hайн харилсаатай байха юм гээд hаянай пресс-конференци дээрэ сэрэгэй шэнэ засагые толгойлогшо генерал-майор Иди Амин мэдүүлбэ. Тэрэшэлэн ООН-ой Уставта, Африкын нэгэдэлэй эмхиин тангариг ба уставта шэнэ правительствын үнэн сэхэ байhыень баталан мэдүүлбэ. «Уганда болбол нацинуудай хани барисаата бүлэ соо үлэхэ» гэжэ мэдүүлхэ зуураа, «минии правительство Великобританитай эгээн лэ нягта, hайн харилсаа хүгжөөхэ хүсэлтэй» гэжэ тэмдэглэбэ.

Дотоодын политика тухай хэлэхэдээ, хуули гурим сахиха тэжэ минии правительство оролдохо гээд Иди Амин мэдүүлбэ. Угандын сэрэгэй правительство «орон соохи байдалые хиналта дороо хүсэдөөр абаа» гэжэ тэрэ хэлэhэн байна.

ЭТИГЭЛГҮЙ ВОЛОҺОН ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ПОЛИТИКА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). 1972 оной президентскэ hунгалтада өөрынгөө кандидатурые демократическа партиhaa дэбжүүлхэ хүсэлтэй байhанаа тээсхэн соносхоhон сенатор-демократ Джордж Макговерн Зүүн-Урда Азидахи дайн сэрэг дүүргэхэ тодорхой болзор тогтоохо гэжэ американ конгрессые дахин уряалба.

Сенатор республиканец Хэтвильд гэгшэтэй хамта «Вьетнамhaa 1971 ондо гараха тухай» хуулиин проект конгрессэй үзэлжэдэ Макговерн табиба. Энэ жэлэй дүүрэтэр Урда Вьетнамhaa американ сэрэгүүдые бултыень гаргаха гэжэ тэрэ проект дотор хараалагдана. Тус проектыень үшөө 15 сенатор дэмжэнэ.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

АТЕИСТНҮҮД—ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ

Номой таг

Иимэ гаршагтай багахан ном мүн лэ үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ хэблэлһээ гараба. Партиин Түнхэнэй райкомой секретаряар хүдэлжэ байхадаа Н. И. Крючковой бэшэһэн энэ ном соо аймагай ажалшадай дунда научно-атеистическэ хүдэлмэри ябуулдаг дүй дүршэл тухайда хэлэгдэнэ.

Ажалшадай дунда научно-атеистическэ хүдэлмэри ябуулхын тулада партиин Түнхэнэй райком ямар уладууд шажанда шүтэнэб гэжэ элирүүлхэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри нэн түрүүн ябуулһан байгаа. Энэ зорилгоор райкомой дэргэдэ научно-атеистическэ пропагандын совет, социологическа бүлэг байгуулагдаа һэн. Буряадай филиалай эрдэмтэдтэй хамта партиин райком иимэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулаа юм. Иигэжэ шажанда шүтэгшэдые элирүүлһэнэй ашаар партиин райком ямар зоной дунда атеизмын хүдэлмэри ябуулха байһанаа тодоруулаа. Энээнтэй зохилдуулан, лекторнүүд-атеистнүүдые шэлэн олоһон, шажан мүргэлдэ шүтэгшэдэй дунда тон тодорхой хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн гэжэ энэ ном дээрэһээ элирнэ.

Нютаг нютагай лектор-атеистнүүдэй ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл саашань автор харуулна. Атеистнүүд соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри энэ хэрэгтээ хабаадуулдаг. Һургуулинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Илангаяа Хойто-Голой, Толтойн атеистнүүд һайшаалтай хүдэлмэри ябуулна, олониитын дунда атеизмын хүдэлмэри дэлисэ ехэтэй, зохисотой болонхой гэжэ ном соо хэлэгдэнэ.

Манай корр.

ҺААЛИШАДТА—АЛТАН ЧАС

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ехэ-Куналейн һү һаалиин фермын комсомол-залуушуулай хоорондохи жэлэй мүрысөөнэй дүнгые ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райком һая гаргаба. Жэлэй туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 3051 килограмм һү һааһан Евдокия Назарова, 2846—2680 килограмм хүрэтэр үнеэн бүриһөө һү һааһан Галина Филатова, Елизавета Петрова, Ульяна Мальцева гэгшэд алтан часаар шагнагдаба. Мүн түрүүшүүлһээ холо гээгдээгүй ябаһан залуу һаалишад П. Петрова, Т. Хромых юрын час шанда хүртэһэн байна.

Тиихэдэ аймаг дотор хүдэлмэрилжэ байгаа залуушуулай һаалиин хэдэн фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн мүн лэ гаргагдаба. Эндэ Ехэ-Куналейн фермэ 1-дэхи һуури эзэлээ.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Десятниковска фермын 2-дохи, Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Пестерёвско фермын һаалишад гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

В. ВЛАДИМИРОВ,
ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь.

УНИВЕРСИТЕТ НЭЭГДЭБЭ

Улаан-Үдын хоёрдохи һургуулида түрэлхидэй суглаанай болоходо, үргэн ниитэ зоной дунда педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор тусхай университет нээхэ гэлсэһэн юм. Тиимэ ниитын университет түрэлхидэй гуйлтаар нээгдээ, юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын һургуулида һуралсалай шэнэ түсэб, программын нэбтэрүүлэгдэһээр хубилалтанууд ехэ болоо. Түрэлхид шэнэ программа, номууд тухай, үхибүүдэйнгээ һуралсалдаа ядалсаа һаа, яажа туһаламжа үзүүлхэ тухай, һургуулиин шэнэ устав тухай тодорхойгоор мэдэхэеэ һанана ха юм. Суглаан дээрэ хэлсэһэнэйнгээ ёһоор, һара бүриин һүүлшын гарагай зургаанда университедэй хэшээл үнгэргэхэ гэлсэһэн байгаа.

Уржадар түрэлхидэй университедэй түрүүшын хэшээл болоо. «Хүүгэдые хүмүүжүүлгэдэ һургуули бүлэ хоёрой зүгһөө нэгэ адли эрилтэ табигдаха ёһотой» гэһэн темээр һургуулиин багшанар һанамжа дурадхалнуудаа хэлээд, һүүлдэнь һургуулиин директор Улаан-Үдын горсоведэй депутат А. Е. Стрижова һунгагшадайнгаа урда тоособо.

Мүн багшанарай институдай шэнэ байшан соо хоёрдохи һургуулиин һурагшадай уран һайханай бүлгэмэйхид түрэлхидэй урда ехэ наада табяа.

М. ДАНИЛОВ.

УРАН ЗУРААШАДАЙ КЛУБ

Харуулан зурагшадай эмхидхэлэй зүблөөн республиканска арадай творчествын байшан соо һаяхан үнгэрбэ.

Республика доторнай өөрынгөө һайн дураар хүдэлжэ байһан уран зураашадай клуб, правлени эмхидхэгдэһэн, тэдэнэй хүдэлмэриин жэлэй түсэб тэндэ баталагдаһан байна.

А. В. Поляков правлениин түрүүлэгшээр, М. И. Лобанов, А. С. Утенков, В. С. Конечных, В. П. Перекрасов гэгшэд гэшүүдээр һунгагдаа.

Һайн дураараа зурадаг хүнүүдэй үүсхэл дэмжэхэ, тэдэнэй оюун бэлигэй ургалта дээшэлүүлхэ ба туһалха гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад һанамжалба. Уран зураашад һара бүри нэгэ удаа сугларжа, хэһэн ажал тухайгаа хөөрэлдэхэ, дүй дүршэлөө халан абалсажа байха юм.

Тиихэдэ зарим аймагуудта, жэшээнь, Түнхэндэ, Хэжэнгэдэ тус клубай филиалнуудые нээхэ гэлсээ. Түнхэнэй филиалай хүтэлбэрилэгшээр Худякова, Хэжэнгэдэ—Абламский гэгшэд томилогдоо.

Республиканска, филиалнуудай тус бүриин выставкэ, хөөрэлдөөнүүдые хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэжэ, тусхай мэргэжэлтэй мэдээжэ уран зураашадай ажал хүдэлмэри, мастерскойнуудтай танилсажа байха тухай шиидхэбэри тус клубай правлени баталан абаба.

Ц. ДОНДОКОВА,
республикын арадай творчествын байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

Студентнэрэй концерт

Улаан-Үдын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин 10 һурагшад үбэлэйнгөө амаралтын үедэ манай Хэжэнгын аймагта ошожо ерэһэн байна.

Тэдэнэр партиин XXIV съездые угтуулан, хүдөөгэй ажалшадта зорюулжа концерт бэлдээ. Программань һонирхолтой хүгжэм, дуунуудһаа бүридэбэ.

Ахалагша курсын студент Сережа Литвинцевэй хүтэлбэри доро тэдэнэр аймагаймнай олонхи ажахынуудай түбтэ, мүн фермэ, отаранууд дээгүүршье наада харуулаа. 7 хоногой туршада нилээд олон механизаторнууд, һаалишад, хонишод тэдэнэй хүхюун соггой, энеэдэ зугаатай наадаар һонирхоо, гоё һайханаар наадаһан хүгжэмыень шагнажа баясаа.

Р. БАДМАЦЫРЕНОВА,
аймгүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

Хэжэнгэ.

Декадада бэлдэнэ

Коммунис партиин XXIV съездэдэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, арадай театрнуудай творческо тоосоо январь—февраль һаранууд соо үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри Буряадай АССР-эй Культурын министерствын коллеги һая баталан абаба.

Март һара гаратар арадай театрнуудай коллективүүд нютагаархидаа болон хүршэ ажахынуудай ажалшадта программаяа харуулха зэргэтэй. Тииһэнэй һүүлээр байгша оной мартын 10-һаа 20 болотор үнгэргэгдэхэ арадай театрнуудай республиканска декадада тэдэнэр хабаадаха юм.

Тус коллегиин зүгһөө баталагдаһан репертуарай түсэбөөр мүнөө нютаг нютагай коллектив бүхэн ажаллажа байна.

Урда декадын дипломантнууд—Барханай болон Мухар-Шэбэрэй арадай театрай коллективүүд хэдэн жэлэй туршада ээлжэ ябаһан түрүү һуурияа алдахагүйе оролдон, эдэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй.

С. БУБЕЕВА.

КОСМОНАВТЫН НЭРЭМЖЭТЭ ҮЙЛСЭДЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотын Гагаринай нэрэмжэтэ гудамжада нилээд олон шэнэ гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада тушаагдаһан байна. Эдэ гэрнүүдтэ ехэнхидээ түмэр замшадай бүлэнэр орожо түбхинэнэ. Урданай хуушарһан модон гэрнүүдэй оронда мүнөө үндэр сагаан гэрнүүд олоор ербын бодонхой.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ гудамжаар 35 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд баригдажа, 3 мянга шахуу хүдэлмэришэд эндэ түбхинэһэн байна. Шэнэ табан жэл соо үшөө олон шэнэ гэр эндэ баригдахаар хараалагдана.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

АН ГҮРӨӨЛ, ШУБУУ ШОНХОР...

Репортаж

Амиды юумэн шэнги шүдэ һоёогоо ирзайлгаһан хобдог хүхэ шоно, тала таряалан дээгүүр хулганаашалжа ябаһан хээрын улаан-шара үнэгэн, Сибириин тайгын эзэн гүүлэдэг маяа хүлтэ мишкэ-баабгай, хушын һамар, хуһанай һархяаг тэжээлтэй, модонһоо модондо дүүлижэ харайдаг үбсүү сагаан хэрмэн... Эдэ бүгэдэ ямар һонирхолтойгоор, тэрэ хэбээрээ, байгаалиин байдалтай адляар дүрсэлэгдэнэ гээшэб! Теэд эдэ ан гүрөөл, шубуу шонхорнууд амиды бэшэ, үзэсхэлэндэ табигдаһан зүйлнүүд ха юм. Хүнэй уран гарай шадабаряар бүтээгдэһэн гэжэ ойлгохоор байдаг.

Үзэсхэлэндэ табигдаха иимэ амитадай дүрсэ маягые тэрэ хэбээрнь урлан бүтээхэ цех Улаан-Үдэдэхи гүрэнэй олзоборин ажахыда эмхидхэгдээ. Тэрэнэй хүдэлмэри тухай тобшохоноор эндэ хэлэгдэнэ.

ТАКСИДЕРМИЧЕСКЭ ЦЕХ. Энэ хадаа ан амитанай, шубуу шонхорой арһа, ноһо, шүдэ һоёо, үдэ жэгүүр, хүл табгай, һалаа һабар гэхэ мэтые тэрэ хэбээрнь хэрэглэжэ, «амиды» дүрсыень урлан бүтээхэ газар болоно. Энэ цехэй байгуулагдаһаар һаял нэгэ жэл боложо байна.

— Республикымнай газар дайдада ан гүрөөл, хэрмэ булган, шубуун, тарбаган тон элбэг,—гэжэ цехые даагша А. Б. Ковалева хөөрэнэ.—Эрдэмтэдэй бүридхэһэнэй ёһоор, республикымнай ой тайгада дүшэ гаран түрэлэй элдэб ан байрладаг. Ерэдэг, ошодог олон томо, жэжэ шубуудые оруулаад тоолохо болоо һаа, 350 гаран ондо ондоо шубууд бии. Эдэ бүхэниие тэрэ хэбээрнь дүрсэлэн урлажа болохо байна.

Энэ цехэй хүдэлмэрилэгшэд булта залууханууд. Елена Загузина, Наталья Молчанова, Нина Безродных, Татьяна Липина, Николай Дашинимаев, Валентина Давыдова болон бусад оройдоол найман хүн. Үнинэй мэргэжэлтэ, байгаалиин, амитанай аймагуудые һайса шудалһан натуралист Эрих Эдуардович Пильманэй ударидалга доро нэгэ жэлэй турша соо ажаллахадаа, эдэнэр яһала һайн шадабаритай болоо. Тэдэнэрэй хэһэн ангуудай, шубуудай айбала дүрсэнүүд амиды юм шэнгеэр үзэгдэнэ. Тиимэ байха ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэрэ дүрсэнүүд музейнүүдтэ табигдаха, һургуули, институдуудай методическа кабинедүүдтэ хэрэглэгдэхэ болоно бшуу. Гадна зоологическа магазинуудта, выставкэнүүдтэ, хүүгэдэй сэсэрлигүүдтэ табигдадаг байха юм.

— Манай цехтэ адли мастерскойнууд ойро дүтэ үгы хаш. Захилнууд манайда ехэ олон ородог,—гэжэ нүхэр Ковалёва хөөрэнэ.

Цех соогуурнь ябажа, тэдэнэй хэжэ байһан ан, шубуухайнуудые үзэнэбди. Гансахан жэлэй туршада ажаллажа байбашье, тус цехэй коллектив гуша гаран элдэб түрэлэй аң болон шубуунай дүрсэ хэжэ һураа. 1970 ондо 11 мянга гаран түхэригэй продукци гаргажа тушааһан байна. 1971 ондо 15 мянган түхэригэй продукци гаргаха түсэбтэй.

Ангай, шубуунай дүрсэнүүдые тэрэ хэбээрнь урлан бүтээхын тула тэдэнэй бодото бэе хэрэгтэй ха юм. Тэдэ бүхэнэй бэеын гадаада байдалые зааханшье хубилгангүйгөөр мяха, яһанһаань сэбэрлэнэ. Тиигээд һайнаар заһажа, амидын шэнжэтэй болгоно. Гадна байгаалиин байдалай маягаар эдэнэйнгээ зан абари, ааша ябадалыень заабол харуулха хэрэгтэй бшуу. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, таксидермистнүүд-урашуул, дархашуул байхаһаа гадна, байгаали һайн мэдэхэ, ангуудай зан абари шудалһан тусхай эрдэмтэй хүнүүд байха ёһотой. Тиимэһээ эндэ ажалладаг залуушуул эрдэм мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлнэ.

Ангуудые, мүн шубуудые олзоборидог тусхай ангуушадтай Гүрэнэй олзоборилгын ажахын главна охотовед Р. Г. Балдаев хөөрэлдэхэдэ, тус цехэй коллективэй хүдэлмэри яһала урагшатай һайн гэжэ хэлэнэ. Эндэ бүтээгдэдэг ангуудай, шубуудай айбала дүрсэнүүдтэ дуратайшуул ехэ олон байна. Тиимэһээ эдэниие наймаалдаг тусхай киоскнууд түмэр замай станциин, аэропортын дэргэдэ нээгдэхээр хараалагдана.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: цехэй залуу урашуул Наталья Молчанова Валентина Давыдова хоёр. Нүгөө зурагтань тус цехэй бүтээһэн өлзэн продукци—ангууд харуулагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. 13 часһаа 15.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 13 часһаа һүүлэй һонинной программа. 13.20 минутаһаа һурагшадта зорюулагдаһан телезүжэг. 14.20 минутаһаа «Европо; события, орониуд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд» гэһэн дамжуулга. 14.50 минутаһаа фильм-концерт. НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. 15.40 минутаһаа 19.10 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 15.40 минутаһаа залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 17 часһаа фильм-зүжэг. 19.10 минутаһаа 20.40 минута хүрэтэр забһарлал. 20.40 минутаһаа 00.20 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 20.40 минутаһаа орон доторхи һонин. 20.50 минутаһаа концерт. 22.00 часһаа «Хүдөөгэй ажалшад—партиин XXIV съездэдэ» гэһэн дамжуулга. 22.30 минутаһаа хүгжэмтэ уулзалга. 23.05 минутаһаа киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19.10 минутаһаа «Кино өөр тухайгаа хөөрэнэ» гэһэн документальна фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1971 оной социалис уялганууд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнэй материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Директор» гэжэ фильм тушаа рецензи. Шог ёгто мүрнүүд.

УНШАГШАДТАЙГАА УУЛЗАЛГА

Уржадар «Буряад үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд Эрхирэгэй совхозой Ацагад нютагта уншагшадтайгаа уулзаба.

Партиин XXIV съездын болохо жэлдэ ажахыгаа улам хурданаар хүгжөөхэ талаар совхозой хүдэлмэришэдэй бэелүүлхэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ газетын үүргэ тухай энэ уулзалга дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо. Уншагшад М. Дондуков, Б. Жигжитов, А. Цыдендоржиев болон бусад газетын хүдэлмэри тухай тогтохо зуураа, республикын түрүү ажахынуудай, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлые үргэнөөр, тодорхойгоор харуулха, хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи арга боломжонуудые ашаглаха тухай бэшэхэ, дутуу дундануудые элирүүлжэ, хурсаар шүүмжэлхэ шухала гэжэ ажаглалта хэһэн байна. Мүн хэблэл тараалгые эмхитэйгээр ябуулха, газетэ, журналнуудые захигшадтань саг соонь хүргэжэ байха тушаа һанамжанууд хэлэгдээ.

«СҮЛӨӨТЭЙ САГТАА БИБЛИОТЕКЭ СОО».

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

ҺАРА СОО—55 ТҮРЭ ХУРИМ

Айл боложо, үнэр баян болохо гээшэ ехэ һайшаалтай, гүнзэгы удха шанартай хэрэг мүн. Тиимэһээ залуу басагад, хүбүүдэй эшэнгеэр энеэбхилэлдэн, айл болохо тухайгаа мэдүүлхэдэнь, урин зөөлэнөөр угтахые хододоо оролдодогби.

Үнгэрһэн жэл соо олохон лэ хүнүүд манай районой ЗАГС-да ерэжэ, гэрлэһэн тухай гэршэлгэ абаһан байха. Һарадаа дундаа зэргээр табяад паар ерэдэг байгаа. Ноябрь һара соо 47 оробол, ойн баярай 1970 ондо, һүүлшын һарада Улаан-Үдын Октябрьска районой ЗАГС-ын таһаг соо айл болобо гэһэн гэрлэһэнэй үнэмшэлгэ 64 бүлэ абаһан байна.

Жэлэй һүүлшын үдэр, декабриин 31-дэ, хүнүүд бүри олоороо ерээ бэлэй. Үдэшэлэн тээ хоёр паар ерэжэ, заал һаа 1970 ондо айл болохо хүсэлэнтэйгөө мэдүүлбэ. Эдэмнай хэд гээшэб гэбэл: 21 наһатай печатник Тумаков Валерий Николаевич, 19-тэй оёдолшон Махлейт Екатерина Христиановна, мүн Хэжэнгэ нютагта түрэһэн, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инженер Ш-Ж. Ж. Ринчинов, Захааминда тоонтотой басаган, Улаан-Үдын 4-дэхи поликлиникын врач В. Ш. Жигжитова гэгшэд һанаһан соогоо жэлэй түгэсэхөө байхада, гэрлэһэн тухай үнэмшэлгэ абаһандаа ехэ омогорхон гараа һэн.

Шэнэ жэлэй түрүүшын һара соо район доторнай 55 айл нэмэһэн байна. 1971 оной 365 үдэрые бултыень сугтаа үнгэргэхэ байһан золтой хүнүүдэй нэгэн—манай түрүүшын паар Н. П. Мостовской Т. А. Малкова хоёр болоно. Эдэнэр алтан түрээ хэхэдээ, үбгэниинь 95-тай, һамганиинь 91 наһатай байха юм. «Сэргэдэ уяха моридтой, сэлээндэ хүндэтэй хүбүүтэй бологты»,—гэжэ юрөөгөөд, шэнэ жэлдэ түрүүлэн ерэһэн нүхэдөө үдэшөө бэлэйб.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВА,
Улаан-Үдын Октябрьска райсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй ЗАГС-ые даагша.

СПОРТЫН ШЭНЭ ЗАЛ

Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин ашаглалгада тушаагдахаяа байһан спортын зал. Урагшаа хараһан үүдэтэй, баруун тээгээ ехэнүүд сонхонуудтай, 23 метр утатай, 12 метр үргэнтэй зал соо ороод, Серафима Цыбиковнатай залай тэг дунда байхадаа, бишыхан үхибүүд шэнги үзэгдэбэбди.

Залай зүүн захада түхеэрэгдэһэн хоёрдохи дабхарһаа тус һургуулиин директор Ц. Б. Золтоев болон бусад буужа ерэбэ. Нүхэр Ц. Б. Золтоевтой хөөрэлдэбэбди.

— Гансал өөһэдынгөө хүсөөр залаа дууһажа байна гээшэбди. Геннадий Егоровичнай гагналгын бүхы хүдэлмэри өөрөө хэжэ гараа. Түргэн спортзалтай болохын түлөө һурагшад ехэл оролдосотойгоор хүдэлэлсэдэг гээшэ.

— Цырен Базарович, хэзээ спортзал соогоо хэшээлээ үнгэргэжэ эхилхэтнай гээшэб?

— Мүнөө үдэшэндөө халуун уурал оруулжа шадаа һаа, хэшээлээ үглөөдэршье эхилхэдэмнай хамаагүй.

Спортын шэнэ залтай болохоёо байһан һургуулиин спортсменүүдэй амжалта ямар юм ааб, физкультурын багша Х. Е. Ергодоев ямар хараа түсэбтэй юм хаб гэжэ һонирхогдобо.

— Энэ һургуулида 3-дахи жэлээ хүдэлнэб. Тиихэ зуураа боксоор шэглэлтэй һургуули болгожо байнаб. Тусгаар байрагүй байгаашье һаа, все-таки, амжалта бии,—гээд Ергодоев миһэд гэбэ. —Гурбан жэл удаагуур район соогоо 1-дэхи һуури эзэлнэбди. Һаяхан январиин 4-һөө 7 болотор республикынгаа ниислэл хотодо үнгэрһэн дунда һургуулинууд хоорондын мүрысөөндэ хабаадажа, 3-дахи һуури эзэлээбди. Зургаан һурагшад: Жамбалов Цыден. Золтоев Толя, Гунзынов Ислан, Балданов Цыденбал, Жигмитов Даша, Шадраев Галсан гэгшэднай 1-дэхи разрядтай болоо. Дүшэн һурагшадаа хоёр бүлэг болгоод заняти хэнэб. Хүбүүд бултадаа боксын секцидэ ябаха дуратайл даа. Ойн баярай жэлдэ хүнгэн атлетикээр, ленинскэ наадануудаар аймаг соогоо 1-дэхи һуури эзэлээ һэмди.

— Спортзалтай боложо сэнгэжэ гээшэбди. Иигээд лэ боксынгоо хажуугаар хүнгэн атлетикэ хүгжөөхэмнай гээшэ. Энэмнай холымнай хараа түсэб мүн. Тиихэдэ һаяар хүдөөгэй «Урожай» бүлгэмэй мүрысөөн боксоор болохо. Тэндэ районһоо 8 хүн хабаадаха, тэдэнэй хахадынь манай һургуулиһаа лаб байха.—гээд Хубисхал Елбоевич хөөрөө һэн.

В. ТОКТОХОЕВА.

Эдэрмэг тосхон.

МАЛГАЙШАН

Сүүд дээрэһээ

Үдэшэлэн һэн. Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой фрезеровщик Федор Александрович Кольчугин ээлжээтэ дежурствадаа яаража ябаба ха. Дежурлаха газарынь—арадай дружинын штаб. Тиигэжэ ябан гэһээнь, гэнтэ ара талаһаань бии болоһон нэгэ залуушаг хүн саб байтар малгайень шүүрэжэ абаад, харанхы руу үгы болон зугадашаба ха.

Нүхэр Кольчугин тэрэ дороо штабтаа гүйжэ ошоод, болоһон ушар тухайгаа тэндэ сугларһан дружинниггуудтаа хөөрэжэ үгэбэ. Зүүн-Сибириин түмэр замай отделениин штабай хорёод хүн булта газаашаа гаража хулгайшан хүйхэрые бэдэржэ оробод. Вокзал соогуур, газаагуур бэдэрэлгэ [illegible] дружиннигууд малгай булягша хулиганиие вокзал соһоо олоһон байна.

Хүнэй тархиһаа малгай шүүрэжэ абагшань Ивалгын гидромелиоративна техникумэй хоёрдохи курсын студент Сыренов Бадма-Сэрэн Бадараевич байшоо. Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай сүүд хулгайшанай хэрэгые хаража үзөөд, дура зоргондоо ороһон тэрэниие хоёр жэлээр эрхыень хаһажа, тусхай барилгада ябуулха гэһэн шиидхэбэри абаһан байна.

П. СЫРОМЯТНИКОВ.
милициин майор.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора—54-54, приемная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приемная—56-62, машинное бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-04341. Заказ № 870.